

PANEM ET CIRCENSES

**Pervivència de la cultura clàssica
en Els Jocs de la Fam.**

Autor/a: LÀMIA

ÍNDIX

1. Introducció	4
2. Relacions mitològiques	
2.1. Laberint de Creta	6
2.2. Teseu i Ariadna	8
2.3. El fil d'Ariadna.....	10
2.4. Píram i Tisbe	12
2.5. Altres aspectes de la protagonista	14
2.5.1. Àrtemis	14
2.5.2. Atalanta	15
2.5.3. Orfeu	17
2.5.4. Fènix	18
2.6. La capsula de Pandora	21
2.7. Sirenes (Muntagarlares).....	22
3. Personatges	
3.1. Sèneca	24
3.2. Cato	26
3.3. Pòrtia	30
3.4. Caesar Flickerman	32
3.5. Flàvius	35
3.6. Cinna	37
3.7. Effie	39
3.8. Plutarc	41
3.9. Lavínia	43
3.10. President Coriolanus Snow	45
3.11. Dàrius.....	48
3.12. Octàvia.....	50
3.13. Claudius Templesmith	52
4. Espais i Objectes (i altres)	
4.1. Panem et Circenses	55
4.2. Tributs (Gladiadors i tributs d'Atenes).....	57
4.3. Arena (Amfiteatre).....	61
4.4. Cornucòpia.....	63

4.5. Districtes (Províncies)	65
4.6. Patrocinadors (Espectadors)	71
4.7. Mentors (Lanistes)	73
4.8. Desfilada (Pompa)	75
4.9. Àvox	77
4.10. Tessel·les (Repartiments d'aliments).....	78
4.11. La sega (Saturnalia)	81
4.12. La societat.....	83
4.13. “Que la sort us acompanyi sempre.”	86
4.14. Emblema del Capitoli	88
5. Conclusions.....	90
6. Fonts d'informació	93
7. Annexos	98

1. INTRODUCCIÓ

Des que era petita he sentit fascinació per les cultures antigues. Com feien les coses? Com era el seu dia a dia? Com s'organitzaven? En què creien? Imaginar-me com eren, com vivien, el que feien, em captivava.

Quan cursava tercer de primària em vaig començar a obsessionar amb la cultura de l'Antic Egipte. Em comprava llibres, intentava memoritzar-los, insistia als meus pares en anar a veure museus, qualsevol conversa la feia girar entorn a l'Antic Egipte...

Però poc a poc aquesta fixació en aquesta cultura es va anar sufocant, i vaig anar trobant el gust a altres cultures igual d'interessants, com ara la nòrdica, la grega, la romana....

Particularment aquestes dues últimes em van sorprendre molt gratament, sobretot pel que fa a la mitologia, i vaig començar a llegir sobre els petits mites de la mitologia clàssica.

També he de dir que, des de la meva infantesa, llegir m'ha encantat sempre. Mai m'ha fet falta que els meus pares m'anessin al darrere per a que llegís, sinó més aviat per a que parés, ja que hi ha havia nits que no volia deixar el llibre a mitges i havien de treure-me'l de les mans.

Fa uns tres anys vaig descobrir un escriptor que es deia Rick Riordan. El que els seus llibres tenen d'especial és que agafa mites clàssics de qualsevol cultura (egípcia, clàssica...) i els adapta a l'actualitat. Aquest estil de recreacions em va atrapar des del primer moment i gràcies a ell vaig poder aprendre de manera molt fàcil una gran quantitat de cultura, tant grega, com romana, com egípcia.

Els *Jocs de la fam* són uns llibres que també vaig descobrir entre tres i quatre anys enrere. Me'ls vaig llegir tots molt ràpidament, ja que la història em va encisar des del primer moment, però en un principi no em vaig adonar del que ara sé.

Aquesta trilogia gira entorn a un futur distòpic de l'Amèrica del Nord. Se suposa que aquesta s'ha dividit entre la capital, el Capitoli, i 13 districtes diferents, cadascun amb la finalitat de proporcionar un material primari concret al primer. Per exemple, el 12, carbó; el 4, la pesca; el 3, tecnologia; el 11, l'agricultura; etc.

El cas és que 74 anys enrere, el districte 13 es va revoltar i va ésser eliminat. Amb la intenció de recordar als districtes el que els passaria si també es revoltessin, cada any es celebren els *Jocs de la fam*. És una "celebració" en la qual s'escullen un noi i una noia de cada districte, 24 en total, per anar a lluitar els uns contra els altres en una arena. Només un en pot ser el guanyador.

Quan vaig veure aquest llibre com a tema pel treball de recerca de llatí, en un principi la meua reacció va ser d'estupefacció. Com podia aquest llibre tenir alguna mena de connexió amb la cultura clàssica? I llavors hi vaig caure.

El primer en què penses quan reflexiones sobre aquest llibre és en l'arena, el lloc on tots els tributs lluiten per ser el guanyador. Aquesta arena i aquests tributs són una interpretació del gladiadors. I poc a poc en la meua ment es van anar formant més hipòtesis sobre les connexions entre aquest llibre i el món clàssic. Hipòtesis que veureu reflectides en el treball següent.

En resum, he triat aquest treball perquè crec que tenint en compte el com m'agraden la cultura clàssica i aquests llibres em pot quedar un treball bastant decent, i, a més, trobo que seria un treball més amè de fer, més lleuger que qualsevol altre i que gaudiria escrivint-lo.

Amb aquest treball intentaré que les persones que se'l llegeixin vegin i s'adonin de la quantitat de referències clàssiques que hi ha al nostre dia a dia, no només en aquest llibre, i que les veiem tant normals, comunes, que les passem per alt i no ens adonem del que realment hi ha darrere seu.

Pel que fa a com vull fer i presentar el meu treball, és bastant simple. Voldria que mentre tornés a llegir el llibre m'apuntés les relacions que hi trobés, i després les plasmés al paper, classificant-les en tres apartats (*mitologia, personatges i objectes, espais i altres*). Voldria explicar cadascun dels punts per separat, buscant tota la informació clàssica que hi trobés i després relacionant-la amb el contingut del llibre.

No espero que em quedi un treball perfecte, perquè sé que hi haurà relacions que em descuidaré i altres que me les imaginaré i no seran veritat, però simplement desitjaria un treball que mostrés el meu esforç, la meua dedicació; que mostrés als altres lectors el meu punt de vista actual, que els arribés i s'adonessin d'aquest mínim d'influència clàssica; que la gent s'adonés que en el nostre dia a dia hi ha moltes connexions amb el món clàssic, i així ajudar a despertar l'interès i l'estima de les persones cap a les nostres arrels clàssiques, actualment poc valorades dins d'una societat que tot sovint s'oblida de la importància de la part humanística; i voldria aconseguir un treball que aconseguís l'acceptació i que caigués en grat a aquells que el llegissin.

2. RELACIONS MITOLÒGIQUES

2.1 El laberint de Creta

El mite

Es diu que fa molt i molt de temps, concretament tres generacions abans de la Guerra de Troia, Creta i Atenes estaven enfrontades.

El rei de Creta era Minos, fill de Zeus i Europa, i tenia dos germans, Radamantis i Sarpèdon. Ells tres van ser criats per Asterió, el rei de Creta, i quan va morir, es van disputar el tron. El guanyador va ser Minos, però els seus germans hi van posar diferents objeccions.

Bé, el cas és que Minos, per assegurar-se el tron, va oferir un sacrifici a Posidó demanant-li que fes sortir un toro de les aigües per sacrificar-lo en honor al déu. I així ho va fer Posidó, però el toro era un exemplar tan magnífic que Minos no el va poder immolar. Posidó com a venjança, va fer embogir al toro fins al punt que el van haver de matar, però també va fer que Pasífae, la dona de Minos, s'enamorés del brau i es quedés embarassada d'ell.

El fill de Pasífae i del brau era el Minotaure. Minos va veure des del primer moment que no era part de la seva descendència, ja que tenia cap de toro i com humà i, ple de ràbia i vergonya, va fer que Dèdal, arquitecte, escultor i inventor atenès, construís un laberint immens i intricadíssim per tancar el Minotaure dins i que mai pogués sortir-ne.

Durant tot aquest temps, els atenesos havien perdut la guerra contra Creta. A Atenes se li va exigir que donés 7 nois i 7 noies verges com a Tribut a Creta per tal de deixar-los dins el laberint i que el Minotaure els devorés. Segons les traduccions, podem trobar que aquest tribut es feia cada any, cada tres o, fins i tot, cada nou.

Les relacions

Només en aquesta breu introducció de la història del Minotaure podem trobar molts paral·lelismes en la història dels Jocs de la Fam.

Cronològicament, el primer que trobem és la guerra entre Creta i Atenes. Resulta bastant clar que en

aquest cas Creta representaria el Capitoli i Atenes el Districte 13.

Després ens trobem amb la derrota d'Atenes i l'exigència dels tributs a aquesta. En el llibre, per contra, el Districte 13 queda totalment destruït, i per això els tributs es demanen als altres districtes. Però la finalitat d'aquests tributs és clarament la mateixa: recordar als 'perdedors' la seva derrota per tal que no s'origini cap revolta.

Pel que fa als tributs, també tenim diverses semblances i diverses diferències. La primera d'aquestes diferències ens crida l'atenció físicament: el nombre de tributs. En la història original són 7 nois i 7 noies, 14 en total. En els llibres són 12 nois i 12 noies, 24 joves.

A més a més, en la mitologia aquests tributs són destinats a alimentar el Minotaure. En canvi, als llibres aquests han de lluitar entre ells, de manera que només en sobrevisqui un, a mode de diversió per a un públic. Però si racionalitzem els dos destins diferents de les dues històries veiem que realment tenen el mateix: els tributs són escollit per anar a morir.

També cal tenir en compte la franja d'edat en que els tributs són escollits. En el mite no s'especifica en cap moment l'edat dels tributs. Simplement se'ns diu que han de ser verges. Tenint en compte també que el seu destí és alimentar un ésser mitològic, és lògic que no fossin nens i nenes de 5 anys, sinó bastant més crescuts. En els llibres sí que s'especifiquen unes edats: de 12 a 18 anys. Possiblement, a l'antiga Grècia les edats haurien estat d'entre 10 i 16 anys, ja que es consideraven adults més aviat. Però més o menys veiem que les franges coincideixen.

L'últim paral·lelisme que volia remarcar és el temps entre sacrifici i sacrifici. Segons la versió del mite trobem que podia ser cada any, cada tres o cada nou. Tenint en compte que a un ésser viu se l'ha d'alimentar periòdicament, però en períodes curts, potser l'opció més lògica seria l'annual. Si escollim aquesta com l'opció més raonable, veiem que coincideix amb la periodicitat del llibre: cada any.

2.2 Teseu i Ariadna

El mite

Teseu era el fill del rei d'Atenes, Egeu. Aquest príncep atenès pren part a moltes aventures mitològiques, però la part que ens interessa és el Cicle Cretenc.

Uns anys després que el sistema de tributs es posés en marxa, el poble d'Atenes en començava a estar fart i murmurava sobre el seu rei, Egeu. Teseu, per tal de calmar la plebs, va presentar-se voluntari com a tribut. Es deia que si aconseguien matar al Minotaure tots els tributs serien lliures de tornar cap a casa. A l'hora de salpar, Teseu havia rebut del seu pare unes veles negres per a la nau per a l'anada, en senyal fúnebre, i unes blanques per a la tornada, d'alegria.

Quan va arribar a Creta, va ser enviat directament al laberint juntament amb els altres tributs, però Ariadna, la filla de Minos, s'havia enamorat d'ell i li va donar un cabdell de fil per no perdre's al laberint. Però a canvi de l'ajuda, li va exigir que quan sortís se l'havia d'endur de la seva pàtria i casar-se amb ella. I ell així ho va prometre.

Quan Teseu va haver matat al minotaure a cops de puny, va sortir del laberint, va enfonsar les naus cretenques per impedir cap intent de persecució i va salpar amb els altres joves atenesos i amb Ariadna cap a Atenes.

A mig camí, van fer escala a Naxos, on Teseu hi va abandonar Ariadna. Existeixen diverses versions pel que fa al motiu de l'abandó. Uns diuen que Dionís li va ordenar ja que estava enamorat de la noia; altres que aquest la va raptar durant la nit; altres que els que li havien dit a Teseu que la deixés allà van ser Atena i Hermes... però la versió més estesa és que Teseu estava enamorat d'una altra noia: Egle.

Quan estava punt d'arribar a Atenes, Teseu es va oblidar de canviar el color de les veles, i el seu pare va pensar que el seu fill havia mort, així que es va llançar per un penya-segat cap al mar que avui porta el seu nom.

Les relacions

En aquest apartat, el final del laberint, trobem ja els personatges principals tant de la història original com de la dels Jocs. Es tracta de Teseu i Ariadna, que corresponen a la Katniss i el Peeta

respectivament.

Pel que fa a la Katniss i a Teseu, veiem que els dos es presenten voluntaris com a tributs. La Katniss per salvar la seva germana i Teseu per fer callar els rumors sobre el seu pare i salvar tots els atenesos. Les persones del seu entorn esperaven que el seu respectiu protagonista pogués sortir del laberint/arena immune. Teseu per la seva gran força i la Katniss gràcies a la seva destresa amb l'arc.

Hi ha un altre fet que relaciona aquests dos personatges, però no forma part del Cicle Cretenc de Teseu. Tots recordem que quan el pare de la Katniss va morir, ella va agafar el rol d'ell en la família. Era la que portava menjar a casa cada dia, i ho podia fer gràcies a l'arc i les fletxes que el seu pare amagava sota un tronc al bosc. El cas és que Egeu també havia amagat una espasa i unes sandàlies per al seu fill per quan estigués preparat per anar a Atenes amb ell, ja que va passar la seva infància amb el seu avi.

Pel que fa al Peeta, el podem relacionar amb Ariadna pel fet d'estar enamorat del/de la protagonista i per fer tot el que pot per ajudar-lo/la a sobreviure.

Pel que fa al fil de la història, Teseu i Katniss tenen un comportament molt semblant: els dos fan veure que estan enamorats del seu 'ajudant' (Peeta o Ariadna) per tal d'aconseguir el seu objectiu: sobreviure. En els dos casos hi ha un moment en que aquest ajudant s'adona que ha estat enganyat: Ariadna, quan Teseu l'abandona a Naxos; Peeta, quan la Katniss li explica que per a ella tot ha estat una farsa, una actuació.

Hi ha un altre personatge amb el qual es pot fer una lleu referència: Egle. És un personatge molt secundari que no apareix ni tan sols en el relat, però es diu que era el veritable amor de Teseu. Personalment, a mi aquesta noia em fa pensar en el Gale, el company de cacera de la Katniss, ja que crec que una part de la culpa de que no s'adoni dels seus sentiments per en Peeta es que també té sentiments per en Gale.

2.3 El fil d'Ariadna

El mite

Com he explicat en el punt anterior, el fil d'Ariadna és aquell cabdell que ella li dona a Teseu per tal de que no es perdi en el laberint i aconsegueixi sortir-ne viu.

Les relacions

És cert que podria haver explicat això en el punt anterior, però he considerat que seria millor posar-ho en un punt apart ja que el raonament seguit en aquest cas és bastant diferent dels anteriors.

En la mitologia japonesa existeix un fil vermell anomenat *akai ito* que simbolitza el teu destí, i més concretament, el teu destí amorós. Se suposa que és un fil vermell invisible a l'ull humà que uneix el teu dit petit d'una mà amb el de la teva mitja taronja.

El cas és que sintetitzant aquest fil simbolitza l'amor predestinat de dues persones.

Durant molta estona em vaig estar preguntant quin era el símbol del cabdell en els Jocs de la Fam, ja que un objecte tant simbòlic de la història havia de tenir una representació en el llibre per força.

I llavors em va venir al cap tota la història de l'*akai ito*.

El que en Peeta dona a la Katniss per salvar-la no és res material. És simplement el seu amor.

Òbviament, després la Katniss farà com Teseu: aprofitarà tot el que ell li pugui donar per salvar-se a ella mateixa.

Però no és només en la mitologia oriental que apareix el símbol del fil com a representació del destí. En cultures molt més properes a la nostra també apareix, com ara a la nòrdica, a la grega i la romana. En aquests tres casos, aquest fil va acompanyat de tres deesses, representants del passat, el present i el futur.

Aquestes tres deesses e la mitologia nòrdica s'anomenen Nornes, i són *Urd* (el que ha succeït), *Verdandi* (el que està succeint) i *Skuld* (el que succeirà). Aquestes tres deesses teixeixen el tapís dels destins, on cada persona és representada per un fil dins d'aquest tapís.

La base d'aquestes tres Nornes és bastant similar a les Moires gregues i les Parques romanes. Són divinitats que tenen el poder d'influir en el destí de les persones. Cada una té un paper rellevant en els tres punts clau de la vida de les persones: el naixement, la durada de la vida i el moment de la mort; és a dir, *Cloto*, la germana petita i la que presencia els naixements, diríem que en el moment que neix una persona comença a teixir el fil de la vida d'aquesta. Llavors *Laquessis*, l'encarregada de decidir la durada de la vida de l'individu, teixeix el fil fins als anys que vol que visqui l'home o la dona. I finalment, *Àtropos*, la germana gran, talla el fil de la vida amb les seves tisores d'or. Per part

dels romans, reben uns altres noms: *Nona* (la menor), *Dècima* (la mitjana) i *Morta* (la major).

Una característica important d'aquestes deesses és que el seu poder no estava subjectat únicament als homes mortals, sinó que influïa també en els déus mateixos, ja que el destí ens arriba a tots per igual.

2.4 Píram i Tisbe

El mite

Píram i Tisbe eren dos joves babilonis que van viure durant el regnat de Semíramis. Habitaven en cases veïnes i s'estimaven malgrat la prohibició dels seus pares. Es comunicaven amb mirades i signes fins a descobrir una estreta esquerda en el mur que separava les cases per la qual només la veu travessava i els tendres missatges passaven d'un costat a un altre per l'esquerda. Així van poder parlar-se, enamorar-se i desitjar-se cada vegada més intensament, fins que una nit van acordar que a la nit següent, quan tot quedés en silenci, fugirien sense que els veiessin i es trobarien al costat del monument de Nino, sota una morera blanca que hi havia al costat d'una font. Tisbe va arribar primer, però una lleona que tornava d'una cacera a beure de la font la va atemorir, i Tisbe va fugir en veure-la, buscant refugi en el buit d'una roca. En la seva fugida, va deixar caure el seu vel. La lleona va jugar amb el vel, tacant-lo de sang. En arribar, Píram va descobrir les petjades i el vel tacat de sang, i va creure que la lleona havia matat a Tisbe, la seva estimada, i va treure el seu punyal i se'l va clavar al pit. La seva sang va tenyir de porpra dels fruits de l'arbre, d'aquí ve el color de les mores segons Ovidi. De fet, dins de la tradició llatina, el terme *Pyramea arbor* («arbre de Píram») s'usava per designar la morera. Tisbe, amb por, va sortir amb cura del seu amagatall. Quan va arribar al lloc va veure que les mores havien canviat de color i va dubtar de si era o no el lloc convingut. Quant va veure Píram, el seu estimat, amb el punyal al pit i tot cobert de sang, el va abraçar i, al seu torn, li va treure el punyal del pit i es va suïcidar clavant-se'l. Com a últim desig, Tisbe va demanar als seus pares que guardessin les seves cendres juntes, en la mateixa urna, i va demanar a la morera que guardés el color porpra com a senyal de dol per als dos enamorats.

Les relacions

D'aquest mite voldria destacar dos factors decisius: el primer, el sentiment de no voler viure sense l'altre; el segon, les móres.

Pel que fa als sentiments, ens podem ajudar una mica de la obra de Shakespeare Romeu i Julieta, ja que podríem dir que és una adaptació del mite més coneguda per la societat actual. Bàsicament, volia enfocar el final de la història, quan el noi es pensa que la seva estimada ha mort i decideix morir amb ella perquè no suportaria viure sense ella. Però tot això és una confusió, i quan ella torna i veu el cos d'ell, pren la mateixa decisió.

En el moment final dels jocs, quan han vençut el Cato creient que tots dos tornarien junts a casa, els organitzadors de la competició anuncien que només pot haver-hi un guanyador i que, per tant, s'hauran de matar entre ells. La decisió dels dos adolescents ens sorprèn als lectors tant com a les altres persones dins el llibre, ja que agafen uns fruits verinosos i decideixen morir junts. Al cap i a la

fi, l'esperit de morir junt amb l'altre, encara que les condicions siguin diferents, és el mateix tant en el mite com en el llibre.

I pel que fa a les móres, la Katniss i el Peeta decideixen abandonar aquest món amb uns fruits verinosos anomenats *vedat nocturn* en català, *jaulas de noche* en castellà o *nightlock* en la versió original anglesa. S'anomenen així perquè tan bon punt les empasses, mors instantàniament. Caus en la nit.

El que és curiós d'aquestes baies és el color. En la pel·lícula se'ns mostren d'un color fosc, entre porpra, blau marí i negre, com les móres.

2.5 Altres aspectes de la protagonista

Hem vist en apartats anteriors que el fonament del personatge de la Katniss és Teseu. Tot i això, hi ha certs aspectes de les seves habilitats que ens poden evocar diferents personatges i éssers de la mitologia clàssica, com ara Àrtemis, Atalanta, Orfeu i el fènix.

2.5.1 Àrtemis

Mite

En la mitologia grega, Àrtemis era la deessa de la caça, el regne animal i la Lluna. Era filla del déu Zeus i de Latona, i germana bessona d'Apol·lo. Va néixer a Delos, abans que el seu germà, i tan aviat com néixer el va ajudar a venir al món.

Deessa de la castedat, restà verge i eternament jove. Era cruel i se li atribuïen les morts sobtades. Se la representa amb una túnica llarga i cabellera solta; o amb una túnica curta, arc i sagetes i amb un cérvol o uns gossos.

En la mitologia romana s'identifica amb Diana.

Relacions

En aquest cas la relació és bastant evident. La Katniss ajuda a alimentar la seva família mitjançant la caça en els boscos.

En molts moments del llibre els personatges, com ara en Peeta, afirmen que té una punteria destacable, i que sempre mata les seves preses amb un tir precís a l'ull. A més, la seva arma essencial, la que la caracteritza, és l'arc i les fletxes.

2.5.2 Atalanta

Mite

Atalanta va ser una heroïna de la mitologia grega consagrada a Artemisa i reconeguda per les seves immillorables habilitats per a la caça.

Els seus orígens varien segons la versió del mite. En la versió més difosa i acceptada, especialment des de Hesíode, Atalanta és filla d'Atamant i Temisto.

El seu pare volia únicament fills homes i per això en néixer Atalanta, la va abandonar a la muntanya Parteni a la seva sort. Ella va poder sobreviure gràcies a que una óssa la va cuidar i la va alletar, fins que uns caçadors la van trobar i van decidir criar-la.

Un cop va créixer i es va convertir en una dona bella i àgil, Atalanta va decidir no casar-se i mantenir-se verge per consagrar-se a la deessa de la caça, Artemisa, a qui imitava amb les seves accions. Per això, Atalanta vivia al bosc caçant i va arribar a ser una de les caçadores més cèlebres de l'antiguitat.

Com a dona que era, enfrontà molts perills, com quan dos centaures, en Reco i en Hileo, van voler violar-la, però ella sempre va poder defensar-se gràcies a les seves inigualables habilitats, i va matar els centaures amb les seves fletxes. La seva fama es va difondre sobretot després de participar en la cacera del senglar de Calidó i després d'obtenir el premi a la carrera en els jocs fúnebres organitzats en nom de Pèlias.

A més d'estar consagrada a Artemisa, la qual cosa implicava que havia de mantenir-se verge, Atalanta havia rebut un oracle en el qual se li anunciava que el dia en què es casés, es convertiria en animal. Per això, i per evitar qualsevol pretendent, va anunciar que el seu marit seria només aquell que aconseguís vèncer-la en una cursa, amb la condició que si ella triomfava, havia de matar el seu oponent. No obstant això, malgrat el perill, molts ho van intentar i van morir en l'intent.

Ara bé, com era d'esperar, va aparèixer el jove que va aconseguir vèncer a Atalanta en la competició. En algunes versions es diu que va ser Hipómenes, fill de Megareo, o també Melanió, fill d'Anfidamante i per tant cosí germà de la caçadora verge, quan se la considera filla de Yaso.

Aquest oponent va decidir provar sort en la cursa per obtenir la mà d'Atalanta, però tenia un gran avantatge i és que portava amb ell unes pomes d'or que li havia regalat Afrodita. Durant la cursa, cada vegada que Atalanta l'estava a punt d'avançar, el jove deixava caure una de les pomes, que Atalanta s'aturava a recollir, o bé, fascinada per la seva bellesa, fins i tot disposada a deixar-se enganyar, perquè realment havia estat captivada per l'atrevit jove. Com ella es distreia amb cada poma que queia, el jove va poder guanyar-la i així va obtenir la seva mà.

La parella molt enamorada va viure feliç durant un temps, compartint les seves caceres i gestes. En una d'aquestes persecucions, van entrar en un santuari de Zeus (encara que de vegades es diu que de Cíbeles), i, a causa del seu enamorament, Atalanta va transgredir el seu vot de castedat. Zeus va muntar en còlera pel sacrilegi i va transformar a la parella en dos lleons. Els grecs creien que els lleons no es creuaven entre si, sinó que ho feien amb els lleopards, de manera que en convertir-los a tots dos en lleons, Zeus estava no només prenent-los la seva condició humana, sinó condemnant-los a una vida separats.

Una altra versió d'aquest succés, és que després de la cacera en què el jove havia vençut a Atalanta, aquest no havia agraït a Afrodita la seva ajuda per poder vèncer la bella noia, i llavors la deessa molesta, provoca la profanació del temple, fet pel qual Zeus els castiga i els converteix en lleons.

Atalanta va donar a llum un fill, Partenoheu, que va participar en la primera expedició dels set contra Tebes. De vegades es diu que aquest nen va ser fruit del seu matrimoni, però també hi ha llegendes que indiquen que és fill d'Ares o de Meleagre.

Aquesta dona va ser tan important que de fet hi ha diversos mitògrafs, com Apol·lodor, que la inclouen entre els Argonautes, un grup d'herois de l'antiguitat que va partir en un difícil viatge a la recerca del velló d'or. Ella va ser l'única dona que va participar en aquesta travessia.

El mite d'Atalanta és de gran importància, ja que simbolitza la dona contestatària que es va rebel·lar contra tots els esquemes patriarcals de la Grècia antiga i va aconseguir obtenir el respecte dels seus contemporanis així com de la posteritat.

Relacions

Ambdues són dones amb unes habilitats inigualables de caça adquirides gràcies a que van créixer amb caçadors: a Atalanta la varen trobar uns caçadors enmig del bosc i van decidir criar-la; a la Katniss, el seu pare li va ensenyar tot el que sabia de caça per ajudar-la a sobreviure.

En un moment de la seva vida, les dues rebutgen els homes: Atalanta ho fa perquè vol ser una de les seguidores d'Artemisa, i un dels requisits per fer-ho és mantenir la castedat; la Katniss admet molts cops dins la novel·la que no vol tenir fills, ja que es nega a criar-los en les difícils condicions del món en què viu.

Un altre punt en el que es poden observar semblances entre aquests dos personatges és que les habilitats de les dues estan per davant de les de molts homes. A Atalanta no la van vèncer en una cursa fins que algú va fer trampes; i les qualificacions de les habilitats de la Katniss en l'avaluació prèvia als jocs, des dels quals va ser la guanyadora, van ser superiors a tots els altres tributs.

Per últim, cal mencionar que les dues es van guanyar el respecte dels seus contemporanis en una societat en la que no eren valorades. Atalanta va demostrar, en una societat patriarcal com ho era a de l'antiga Grècia, que una dona no era inferior a un home. La Katniss va demostrar, en una societat on les persones benestants tenen tots els recursos econòmics, que les persones que neixen i creixen en una zona pobre no són inferiors a aquelles que viuen amb tots els privilegis existents.

2.5.3 Orfeu

Mite

Orfeu és el cantor el músic i el poeta per excel·lència de la mitologia grecoromana. Toca la lira i la cítara, els quals se li atribueixen sovint. Quan no se li reconeix aquest honor, se li concedeix com a mínim augmentar el nombre de cordes de l'instrument, que primer havien estat set i van passar a ser nou” per raó del nombre de muses”.

Orfeu sabia entonar cants tan dolços, que les feres es calmaven quan el seguien, les plantes i els arbres s'inclinaven cap a ell, i suavitzava el caràcter d'homes esquerps.

Orfeu estava enamorat d'Eurídice, una nimfa (una dríade) o bé una filla d'Apol·lo. Un dia, quan ella passejava per la vora del riu de Tràcia, va ser perseguida per Aristeu, qui va intentar violar-la. Al córrer per la gespa una serp la va mossegar i va morir. Orfeu, inconsolable, va baixar als inferns en busca de la seva esposa. Amb els sons de la seva lira va encantar no només els monstres del Tàrtar, sinó que, fins i tot, va encisar els déus infernals.

Hades i Persèfone van accedir a retornar a Eurídice al seu marit, però van posar una condició: Orfeu havia de sortir de l'Inframón confiant que la seva esposa el seguiria, i en cap moment es podia girar per comprovar-ho. Orfeu acceptà i van emprendre el camí. Quan havien arribat gairebé a la sortida,

li assaltà un terrible dubte: No s'hauria burlat Persèfone d'ell? El seguia realment Eurídice? I es girà. Llavors, Eurídice es desmaià i va morir per segon cop davant seu. Orfeu intentà recuperar-la altre cop, però aquesta vegada Caront es va mantenir inflexible i li va impedir l'accés al món infernal.

Relacions

La relació més evident entre la Katniss i Orfeu és el do del cant. Així com Orfeu amanseix les feres amb el seu cant, en Peeta afirma que quan la Katniss canta fins i tots els ocells callen per sentir-la.

A més, Orfeu el podem relacionar amb un altre personatge apart de la Katniss: el seu pare. Es diu que la Katniss va heretar la seva habilitat amb la veu del seu pare, que era capaç e fer exactament e mateix. I és més, el seu pare treballava a les mines, descendia dins la Terra, on es deia que l'Inframón estava situat. La diferència entre aquest viatge i el d'Orfeu és que tot i que el personatge mitològic va sortir viu de l'Inframón, el personatge del llibre no ho va aconseguir degut a una explosió a les mines.

2.5.4 Fènix

Mite

El fènix és un ocell mitològic que prové de la cultura egípcia. Més tard, els grecs el van assimilar, així com els romans. En altres cultures, com ara la xinesa o la índia, existeixen altres éssers amb unes propietats que recorden a les d'aquest ocell.

En la mitologia egípcia se l'anomenava Bennu, i es representava com un ocell semblant a una cigonya amb les ales daurades i vermelles. Quan a aquest ocell se li acabava el cicle vital, feia un niu amb branquillons i herbes aromàtiques, alguns diuen que només de canyella. Aquest niu s'incendiava amb l'ocell dins, i de les cendres restants naixia un nou Bennu, que portava les cendres de l'antic dins d'un ou de mirra a Heliòpolis, la ciutat del Sol.

A més a més, es pot trobar el Sol representat com un Bennu, que mor al pondre's i reneix a l'alba. Per aquests motius aquesta au és el símbol del renaixement, la prosperitat i la immortalitat.

Els grecs, i més tard els romans, van prendre aquest mite egipci i el van adaptar a la seva pròpia mitologia. El van anomenar φοῖνιξ (phoinix), que vol dir color porpra o carmesí, en referència al color del seu plomatge. També van canviar la seva representació, a que en la cultura clàssica se'l

representa com una au semblant a una àguila o a un paó. Tot i això, però, el seu simbolisme va restar intacte.

En algunes cultures orientals també apareix la figura del fènix.

En la mitologia índia, es tracta d'una au que a l'arribar a 500 anys de vida s'immola en vigílies de la primavera en un altar que ha estat especialment preparat per a tal fi per un sacerdot. L'endemà, entre les cendres, una larva apareix i després es transforma en un petit ocell. Al tercer dia, una altra vegada es pot veure el fènix que torna al seu lloc d'origen.

En la mitologia xinesa, apareix una au anomenada fènix xinès, o *fenghuang*. Se sol representar amb les ales esteses i atacant serps amb les arpes. Es diu que el *fenghuang* té el bec d'un gall, la cara d'una oreneta, el front d'un au de corral, el coll d'una serp, el pit de pollastre d'una oca, el dors d'una tortuga, les cambres d'un cérvol, la cua d'un peix. El seu cos simbolitza els sis cossos celestes. El cap és el cel; els ulls, el sol; el llom, la lluna; les ales, el vent; les potes, la terra i la cua, els planetes. Les seves plomes contenen els 5 colors elementals: negre, blanc, vermell, verd i groc. Aquesta au representa la sort, la virtut i la gràcia, i només apareix en èpoques de prosperitat. En contraposició seva tenim el drac, que simbolitza tot el contrari. Junts, se'ls representa com el *ying* i el *yang*, l'equilibri entre el bé i el mal.

En la religió cristiana també apareix aquest ésser mitològic. El fènix era una au que viva al Paradís, juntament amb Adam i Eva, i que estava fent un niu. Durant l'expulsió d'Adam i Eva del jardí de l'Edèn, però, una espurna de l'espasa de l'Àngel va tocar el seu niu i el va cremar.

De tots els habitants de l'Edèn va ser l'únic que no va provar la fruita del coneixement del bé i del mal, i per això se li va concedir la immortalitat i la capacitat de curar amb les seves llàgrimes.

En quant a les aparicions d'aquesta au en la nostra literatura, cal remarcar que es va fer servir com a un símbol de la Renaixença catalana, segona meitat del s XIX, i apareix en moltes publicacions de l'època, coma ara en “*la Renaixença*”, “*L'esperit català*” i “*La veu del poble*”.

En la literatura juvenil del últims anys cal esmentar la saga *Harry Potter*. En aquests llibres apareixen diferents criatures mitològiques, entre les quals hi ha el fènix. El fènix que apareix en aquests llibres s'anomena Fawkes. Els fènixs de la saga *Harry Potter* tenen més propietats que les esmentades en la mitologia: poden portar pesos enormes, les seves llàgrimes són curatives, amb les seves plomes es fan varetes màgiques i el seu cant dóna valor a les bones persones, mentre que a les dolentes els fa por.

Relacions

Per relacionar aquesta au mitològica amb la protagonista cal recordar que el seu sobrenom és “la noia en flames” i que, més tard, serà representada com una muntagarlaire, un ocell que simbolitza la revolució. Si unim els dos símbols de la protagonista, ens trobem amb un ocell en flames, que ens recorda al fènix.

S'ha de recordar també que un dels aspectes bàsics de la Katniss és el fet que aconsegueix sobreviure a totes les dificultats que se li han presentat, des de la mort del seu pare fins a participar en els Jocs de la Fam. Aquest aspecte de supervivent és remarcat pel fet que el seu millor amic, en Gale, l'anomena gatera (*Catnip* en anglès) com a sobrenom afectuós i es diu que els gats tenen set vides.

Per altra banda, com hem mencionat abans, el fènix simbolitza el renaixement, i el fènix xinès només apareix en èpoques de prosperitat. Tindria sentit que la Katniss fos en fènix del llibre, ja que el que finalment ella representa i pel que lluita és un canvi en la nació, el renaixement d'aquesta cap a la prosperitat negada als habitants durant molts anys. És per aquesta simbologia, per aquesta resurrecció, que la població dels districtes de Panem acaba seguint-la.

2.6 La capsa de Pandora

El mite

Després que Prometeu enganyés els déus i dugués el foc als homes, Zeus va ordenar a Hefest que construís una figura en imitació a les deesses. Quan aquest la va tenir feta, Zeus fa ordenar als déus que donessin a la figura diferents dons: Afrodita li va donar l'encís, Atena el coneixement de les arts de la casa, Hermes li va proporcionar la paraula, la curiositat i la mentida. D'aquesta manera va néixer la primera dona, Pandora.

Zeus també li va donar una capsa a Prometeu, dient-li que era plena de tresors. Aquest, però, no es va refiar del déu i li va dir a el seu germà, Epimeteu, que guardés la clau de la capsa.

Quan Epimeteu va veure a Pandora se'n va enamorar i, més tard, es va casar amb ella. Seguint el consell de Prometeu, la va advertir dient-li que no obrís la capsa però ella, que era molt tufanera, no li va fer cas i la va obrir mentre ell dormia. De dins la capsa van començar a sortir tots els mals del món (les malalties, la cobdícia, la maldat, etc). Quan Pandora es va adonar del que havia fet va tancar ràpidament la capsa, amb el resultat que a dins només hi restà l'esperança. És per això que l'últim que perdem els humans és l'esperança.

El que simbolitza la capsa de Pandora és l'esperança, ja que és l'únic que queda dins seu.

Les relacions

En *Els jocs de la fam* hi ha un moment clau en el que un bri d'esperança ho canvia tot. És l'instant en el que en Claudius Templesmith anuncia que podran haver-hi dos tributs guanyadors amb la condició que ambdós procedeixin del mateix districte.

Aquest anunci és la capsa de Pandora de la història, ja que marca el moment en que la Katniss decideix seguir lluitant per guanyar els jocs juntament amb en Peeta. És un moment que canvia tots els principis de l'arena, de la mateixa manera que l'obertura de la capsa devia canviar tots els principis del món anterior a aquesta obertura, un món sense coses dolentes a un món ple d'elles.

Es podria dir que el que ens porta a relacionar aquests conceptes és que ambdós es tracten de moments clau en una història; una, el llibre en qüestió i l'altra, l'origen mitològic de la humanitat; on la esperança hi juga un paper fonamental.

2.7 Sirenes (Muntagarlares)

En el llibre

Les muntagarlares són uns ocells ficticis presents en la ficció dels *Jocs de la fam*. Aquests ocells procedeixen de la unió de les murtes i les garlares. Aquests últims eren uns ocells, creats pel Capitoli durant la guerra amb el Districte 13, tenien l'habilitat de reproduir converses humanes. D'aquesta manera podien obtenir informació de les files enemigues sense arriscar-se a enviar cap soldat. Tot i això, els del Districte 13 es van adonar de la funció d'aquells ocells, i van començar a dir mentides a les garlares per a que duguessin informació errònia cap al Capitoli.

En veure frustrat el seu invent, van decidir eliminar totes les garlares. Abans, però, les garlares havien aconseguit reproduir-se amb les murtes. Aquests descendents de les murtes i les garlares, les muntagarlares, van conservar part de les facultats vocals del seu antecessor: van perdre l'habilitat de memoritzar paraules, però podien imitar qualsevol so, des d'un crit agut d'un nen fins als tons greus d'un adult, i, fins i tot, cançons de múltiples versos.

En la mitologia

És cert que en la mitologia clàssica no tenim cap ocell amb les característiques exactes de les muntagarlares, però tenim les sirenes.

Pel que fa a l'aparença de les sirenes, la majoria pensen que són dones que enlloc de cames tenen una cua de peix. En part és cert, però aquestes són les sirenes de la mitologia nòrdica, no la grecoromana. En la mitologia clàssica, les sirenes són mig dones mig ocells, i és necessari no confondre-les amb les harpies.

Segons la mitologia, les sirenes eren uns éssers marins no humans que imitaven el cant humà, però aquest tenia el poder d'encisar els homes. D'aquesta manera aconseguien que molts vaixells s'enfonsessin.

Un relat on podem apreciar la naturalesa de les sirenes és l'*Odissea*, d'Homer.

L'*Odissea* és el relat que ens explica com Ulisses retornà a la seva pàtria, Ítaca, després de la guerra de Troia. En l'episodi de les sirenes, Ulisses passa per davant de la seva illa. Els vaixells que havien passat anteriorment per aquella illa havien naufragat, ja que els mariners havia sigut tirats a l'aigua per l'encant de les sirenes. Per tant, ell i la seva tripulació estaven sabien el que podia passar si

escoltaven el cant de les sirenes.

Per evitar el naufragi, Ulisses va tapar amb cera les orelles de tots els seus tripulants. Ell, en canvi, va voler-ho escoltar i veure-ho tot. Per això va lligar-se al pal del vaixell, immobilitzant-se de manera que encara que sentís el cant no pogués fer cap tipus de moviment. Així, va ser com Ulisses i la seva tripulació van aconseguir ser el primer vaixell que travessés l'illa de les sirenes.

Relacions

Si bé és cert que les muntagarlares i les sirenes no són termes equivalents, podem veure diferents similituds entre elles.

Els dos són ocells, o part d'ocells, que imiten el cant humà. Tot i així, la finalitat d'aquest cant és totalment diferent en ambdós casos: les sirenes busquen encisar, hipnotitzar es mariners per a que la seva nau s'enfonsi; les muntagarlares no ho fan per cap motiu concret. Simplement el fet d'imitar les melodies de la veu humana està en la seva naturalesa.

Tot i això, és més endavant, en el segon llibre, quan trobem una relació més directa amb les sirenes. En una de les seccions de l'arena, els organitzadors els jocs utilitzen aquestes muntagarlares per reproduir les veus dels familiars dels tributs, però hi fan en forma de crits de dolor. D'aquesta manera aconseguixen causar sofriment psicològic als jugadors.

En aquest episodi veiem la mateixa finalitat entre el cant de les sirenes i els crits de les muntagarlares: fer mal; ja sigui a mig termini, enfonsant el vaixell, o immediatament, enfonsant psicològicament els participants dels jocs.

3. PERSONATGES

3.1 Sèneca

Al llibre

Als *Jocs de la Fam* apareix un personatge anomenat Sèneca Crane. Aquest personatge té certes semblances amb una persona real que va viure en temps de l'Antiga Roma.

En la ficció, en Seneca Crane va néixer i viure al Capitoli. Va ser el Vigilant en Cap dels 72ens, 73ens i 74ens Jocs de la Fam.

Crane va cedir a la pressió del públic, qui va permetre que dos tributs del mateix districte es coronessin com a vencedors dels 74ens Jocs de la Fam. No obstant això, el president Snow va estar en desacord amb aquesta decisió i Crane va haver de suprimir el canvi de la regla. Quan els dos tributs restants, Katniss Everdeen i Peeta Mellark, amenaçaven de consumir uns fruits verinosos al mateix temps per cometre suïcidi, Crane va restaurar la norma, triant tenir dos vencedors en lloc de cap. Va ser obligat a suïcidar-se menjant aquests mateixos fruits.

En la realitat

La persona amb la que es relaciona Sèneca Crane és Sèneca (*Lucius Annaeus Seneca*; Córdoba, 2 aC; Roma, 65 dC), va ser un filòsof, polític, orador i escriptor romà, conegut per les seves obres de caràcter moralista. Fill de l'orador *Marc Anneus Seneca*, va ser Questor, Pretor i Senador de l'Imperi Romà durant els governs de Tiberi, Calígula, Claudi i Neró, a més de ministre, tutor i conseller de l'emperador Neró.

Sèneca va destacar tant com a pensador, intel·lectual i/o polític. Consumat orador, va ser tant una figura predominant de la política romana durant l'era imperial com un dels senadors més admirats, influents i respectats, i va ser objectiu tant d'enemics com de benefactors, a causa d'aquest extraordinari prestigi.

De tendències moralistes, Sèneca va passar a la història com el màxim representant de l'estoïcisme i moralisme romà després de la plena decadència de la república romana. La societat romana havia perdut els valors dels seus avantpassats i es va trasbalsar en buscar el plaer en el material i mundà, donant lloc a una societat turbulenta, amoral i antiètica, que al final la va conduir a la seva pròpia destrucció.

Al final de la seva vida, Sèneca va tenir una sèrie de diferències polítiques amb Neró. Va ser acusat ,

la majoria diu que falsament, de ser còmplice en la Conjura de Pisó, que tenia per objectiu enderrocar l'emperador Neró. Per aquest motiu, Sèneca va haver de suïcidar-se tallant-se les venes.

Relacions

Podem veure que Sèneca Crane no va tenir problemes econòmics durant la seva vida, ja que vivia al Capitoli i tenia un lloc de treball amb poder i prestigi. Tampoc va tenir aquests problemes Sèneca, ja que tenia una bona posició política i social.

Es pot apreciar que ambdós personatges van mantenir el seu estatus durant la seva vida, però que al final d'aquesta, van haver de suïcidar-se per diferents raons polítiques. Sèneca ho va fer perquè l'havien implicat en un complot contra l'emperador Neró (la Conjura de Pisó), qui ja buscava una excusa per eliminar-lo; Sèneca Crane, va ser obligat a suïcidar-se per haver permès que tant la Katniss i en Peeta sortissin com a guanyadors dels jocs. El fet que només hi hagués un guanyador era una ordre expressa del President Snow, així que es podria dir que Crane va ser executat per anar en contra del President, per un complot.

3.2 Cato

En el llibre

En Cato va ser el Tribut Masculí del Districte 2 en els 74ens Jocs de la Fam i un dels principals antagonistes dels Jocs de la Fam, ja que era part dels Tributs Vocacionals. Va ser el líder de l'aliança dels Vocacionals formada pels tributs dels Districtes 1, 2 i 4 (a la pel·lícula només els Districtes 1 i 2) en els 74ens Jocs de la Fam. Com la Katniss Everdeen, es va fer voluntari per als Jocs.

Aquest enorme, fort i brutal tribut del Districte 2 és l'enemic principal de la Katniss als 74ens Jocs de la Fam. És vist com l'amenaça més perillosa per a tots els tributs d'entre tots els professionals. En Cato utilitza la seva fúria per a gairebé tot i lluita decidit a guanyar. En el llibre, des del punt de vista de la Katniss, es refereix a ell com "un noi monstruós del Districte 2, que es llança cap endavant per ser voluntari". És un Tribut Vocacional, i durant tota la seva vida ha entrenat pels Jocs de la Fam. Durant la Collita, després que la Clove és escollida o es fa voluntària per ser la Tribut Femení, en Cato es llança cap endavant i es fa voluntari per ser el Tribut Masculí ja que tenia confiança en les seves habilitats i creia que podia guanyar. Va ser l'últim tribut a morir en els 74ens Jocs de la Fam, essent mutilat fins al punt de morir per mutacions que els Vigilants van crear amb l'ADN dels tributs morts. És finalment assassinat per una fletxa al cap, disparat per Katniss com un acte de pietat (a la pel·lícula, en Cato li demana a la Katniss que el mati, i ella li dispara la fletxa al cor).

En la realitat

A en Cato el podem relacionar amb dos persones diferents que comparteixen el seu nom i que van viure en l'Antiga Roma. El primer d'aquests és Marcus Porcius Cato (també anomenat Cató el Vell o Cató el Censor); i el segon Cató d'Útica (o Cató el Jove), el seu besnét.

Cató el Censor

Marc Porci Cató (Tusculum 234 a. C. - Roma 149 a. C.) va ser un polític, escriptor i militar romà anomenat El Censor (Censorius), Sapiens, Priscus o Major (el Vell) per distingir-lo del seu besnét Marc Porci Cató el Jove.

Cató va néixer en una família plebea dedicada a l'agricultura. No obstant això, estava decidit a ser el primer de la seva família en obtenir càrrecs polítics.

Per obtenir reconeixement, va obtenir grans victòries i va dur a terme diferents gestes militars

durant la 2a Guerra Púnica (218 a. C. - 201 a. C.) i en altres batalles, com ara la de les Termopiles, l'any 191 a. C.

Gràcies als seus èxits i a la influència d'altres persones poderoses als qui havia caigut en grat, com ara Lucius Valerius Flaccus, va poder anar escalant posicions en la política fins a arribar a ser Censor.

Un cop en aquesta posició, Cató es va distingir per la seva fervent defensa de les tradicions romanes enfront de les noves corrents hel·lèniques procedents d'Orient, a més de ser el més gran impulsor de la guerra contra Cartago.

De les seves obres, la única que es conserva completa és *De Res Rustica*, un manual d'agricultura.

Cató d'Útica

Cató d'Útica (Roma, 95a.C.–Útica, 12 de abril de 46a.C.) va ser un polític romà defensor de la República. Des de petit va estar avesat a la política. Era una persona amb idees fixes i amb molt sentit de la responsabilitat.

En el transcurs de la seva carrera política va ocupar diversos càrrecs. El primer d'aquests va ser el de qüestor. Va estudiar els deures d'aquesta posició per exercir-los a la perfecció. Entre aquestes obligacions destaca tot el que es refereix a les lleis relatives als impostos. En aquest càrrec va fer grans canvis en la tresoreria pública. També es coneix que va perseguir a qüestors anteriors acusats d'apropiació il·legal de fons i de conducta deshonest.

Després de qüestor, va ser senador i tribú de la plebs. En tots els seus càrrecs polítics va ser conegut per ser escrupolós, determinat i complir els seus deures a la perfecció.

Va ser un gran defensor de la República i va oposar-se ferventment a la instauració del Triumvirat, i tenia una enemistat declarada amb Cèsar, amb el qual va tenir moltes disputes polítiques.

Cató va suïcidar-se durant la Guerra Civil en veure que la seva lluita estava perduda.

Relacions

Cató el Censor

La semblança més evident entre aquests dos personatges és, sens dubte, el nom; però més enllà d'aquest es poden veure altres paral·lelismes entre ells dos.

El primer d'aquests són els orígens. Cató va néixer en una família agricultora, i va lluitar per fer-se un lloc entre la societat privilegiada. Cato va néixer en el Districte 2, que si bé té més bon nivell econòmic que els altres districtes, dista molt de tenir les facilitats del Capitoli; a més, va presentar-se com a voluntari per entrar als Jocs, el premi dels quals és una vida pròspera en un bon lloc en l'escala social.

El fet que Cató defensés les tradicions romanes i que anés en contra de les corrents innovadores es podria relacionar amb que en Cato indirectament defensa l'esperit dels Jocs, la tradició, ja que té el model idealitzat de conducta d'un tribut. A més a més, té com a enemiga jurada la Katniss, el comportament i ideologies de la qual són innovadores en aquests jocs.

Cató d'Útica

Apart de la semblança amb el nom, veiem que aquests dos personatges van tenir una evolució bastant semblant en la seva “carrera professional”.

Els dos van ser avesats cap a la seva professió des de petits. Cató, per el seu ambient recurrent a la política. Cato, pel fet de créixer en el Districte 2, on es considerava que lluitar en els Jocs de la Fam era un honor i es criava els nens des de petits amb la intenció que hi participessin.

Un altre factor en el que ambdós coincideixen és en el desenvolupament de la seva professió. Els dos es consideren models de conducta en el seu àmbit; Cató, com a polític, va estudiar lleis i sempre va defensar els seus ideals; Cato, com a tribut, es caracteritza per tenir per un caràcter ferotge i no dubtar mai a l'hora de matar.

Una altra circumstància per la qual els podem relacionar és la defensa d'un règim polític mitjançant les seves accions. Se sap que Cató va ser un dels més fervents defensors de la República abans que s'instaurés el Triumvirat i que va tenir moltes diferències amb Cèsar per aquest motiu. Cato és conegut per ser l'antagonista principal de la Katniss en el primer llibre de la saga. El que simbolitza la Katniss en aquests llibres és la revolució, el canvi polític d'un estat, per tant, simbòlicament, el que fa en Cato enfrontant-se a ella és oposar-se a aquest canvi.

Finalment, les seves morts són símbols de rendició, de pèrdua. Cató se suïcida en veure perduda la seva causa durant la Guerra Civil. En el llibre, Cato mor al perdre contra la Katniss i en Peeta, al caure en mans dels mutants. En la pel·lícula es pot veure com li demana a la Katniss que posi fi a la seva vida en veure's derrotat i en ser devorat per aquests mutants. Això es podria considerar un tipus

de suïcidi, ja que escull morir per culpa de la fletxa de la seva enemiga.

3.3 Pòrtia

En el llibre

La Pòrtia va ser l'estilista de Peeta Mellark per als 74ens i 75ens Jocs de la Fam.

La Pòrtia era originària del Capitoli. Se sap a causa de la roba creativa que fa i la roba que ella utilitza. La Portia era possiblement una estilista nova, ja que els nous van als districtes més pobres. També s'especula la possibilitat que ella mateixa va poder haver triat el Districte 12, com en Cinna. És possible que es rebel·lés en contra del Capitoli, però no està confirmat.

En *L'ocell de la revolta*, en Plutarch Heavensbee va esmentar que tots els estilistes, inclòs l'equip de Peeta liderat per Portia, van ser executats pel President Snow en viu a la televisió. La manera precisa de com va morir no és esmentada, però s'assumeix que el President Snow va fer que els Agents de la Pau matessin els estilistes. La seva mort va ser probablement molt dolorosa.

En la realitat

Porcia Catonis, (70 a. C. - 42 a. C.) va ser una dama romana, filla de Cató d'Útica (el Jove) i de la seva segona esposa, Màrcia, i esposa de Marc Juni Brut, l'assassí de Cèsar.

El seu primer espòs va ser Marc Calpurni Bíbul, que era un enemic de Cèsar, i va tenir tres fills amb ell. Després que ell morís, es va casar amb el seu cosí, Marc Juni Brut, l'assassí de Cèsar.

Porcia era una entesa en filosofia i defensava la República. Es creu que va participar en el complot de l'assassinat de Cèsar juntament amb el seu marit.

Després de la mort de Cèsar, marxà amb el seu marit cap a Grècia. Ella va tornar al cap d'un temps a Roma, on va viure tranquil·lament fins que van matar a Marc Juni Brut a la Batalla de Filips, circumstància que la va empènyer al suïcidi. Hi ha diferents teories sobre la metodologia d'aquest: alguns diuen que va morir ingerint brases; altres, inhalant fum d'un braser; i d'altres, tallant-se les venes.

Relacions

Es pot observar que tant la Pòrcia com la Pòrtia van créixer en un ambient privilegiat, la primera envoltada de gent poderosa i la segona en el Capitoli.

Tot i això, les semblances que porten a relacionar aquestes dues dones són, apart del nom, el fet que se sospitava que formaven part d'un complot en contra del governant del seu estat (la Porcia contra

Cèsar i la Pòrtia contra el president Snow) però que no es va confirmar si era veritat; i el fet de tenir una mort dolorosa, la Pòrcia mitjançant el seu suïcidi i la Pòrtia pel seu assassinat.

3.4. Caesar Flickerman

En el llibre

Caesar Flickerman és l'amfitrió dels Jocs de la Fam, és a dir, és el que s'encarrega de realitzar totes les entrevistes als tributs i també és el principal comentarista dels Jocs. En ells, acostuma a comentar les possibilitats de supervivència de cadascun dels tributs, així com els artefactes i/o éssers afegits a l'arena pel Capitoli.

És famós per aconseguir que les converses amb els tributs ressaltin les virtuts d'aquests gràcies al seu carisma, i sol canviar el color dels seus llavis, cabell, i pestanyes per a cada un dels Jocs de la Fam.

Se sap que durant la Rebel·lió va estar del costat del Capitoli i va ser l'encarregat de difondre els missatges d'aquest a través de les entrevistes televisades d'en Peeta.

En la realitat

El personatge amb el que podem relacionar en Caesar Flickerman és en Juli Cèsar.

Juli Cèsar (C. Iulius Caesar; Roma 102 a. C. - 44 a. C.) va ser un triumvir, militar, literat i urbanista de l'època tardo-republicana.

Va néixer en una família patrícia (descendent dels fundadors de Roma) i estava emparentat amb alguns dels homes més influents de l'època.

En el transcurs de la seva vida va assolir molts càrrecs polítics: qüestor, edil, *pontifex maximus*, pretor, propretor, cònsol... fins arribar a ser part del primer triumvirat, juntament amb Cras i Pompeu. Amb la mort de Cras, aquest triumvirat es va dissoldre i va desencadenar una guerra civil entre Cèsar i Pompeu, que es disputaven el govern de Roma. Cèsar va vèncer Pompeu i va tenir Roma sota el seu poder fins que va ser assassinat per Brutus, que formava part d'un complot tiranicida.

Militarment, Cèsar és conegut per haver conquerit la Gal·lia, territori entre l'atlàntic i el Rin, aproximadament les actuals França i Bèlgica; procés que va durar 7 anys.

Cèsar també és recordat per el fet que va organitzar uns jocs impressionants en els que va gastar una gran quantitat de diners. Entre aquests jocs es troba la primera naumàquia. Les naumàquies eren reproduccions de batalles navals dins d'un amfiteatre que s'omplia d'aigua. Dins de cada nau hi

havia remers, les persones que els dirigien i els guerrers que abordaven les naus enemigues, per tant, en les naumàquies el nombre de morts era molt elevat, ja que només podia quedar una nau com a vencedora. La naumàquia de Cèsar es realitzà desviant l'aigua del Tíber i fent-la entrar en el Colisseu.

A part de ser un destacat polític i militar també va ser un gran historiador.

La seva obra consta dels llibres: *De analogia*, que va dedicar a Ciceró i on es mostra partidari de la puresa i regularitat del llenguatge, una tragèdia. També *De bello Gallico* (la guerra de les Gàl·lies), obra de set llibres on mostrava com havia estat aquesta guerra. També va escriure un poema, *Iter*; dos llibres anomenats *Anticones* i diversos comentaris de la guerra civil, *De bello civili*.

Aquestes obres van ser usades per ell com a propaganda, ja que sabia que amb elles aconseguiria causar una gran impressió en el poble romà. Els textos militars, tot i haver-hi participat, són narrats en tercera persona, de manera que aconseguix donar més objectivitat als esdeveniments.

Relacions

La relació més directa que hi ha entre aquests dos personatges és el nom, ja que Caesar és Cèsar en llatí. Apart, però, d'aquesta connexió, se'n poden trobar d'altres.

Els dos provenien de famílies privilegiades: en Caesar neix i creix al Capitoli, i en Cèsar provenia d'una família patrícia.

Dins de que eren persones privilegiades, també eren figures públiques i d'autoritat, ambdós amb gran carisma: en Caesar és l'encarregat d'entrevistar els tributs i de comentar els jocs. S'expressa d'una manera que aconseguix captar l'atenció del públic i convèncer-lo de qualsevol cosa. En Cèsar va ser polític durant la República Romana i, per tant, havia de convèncer al poble romà per a que el votessin; d'això es dedueix que en Cèsar havia de tenir moltes habilitats d'oratòria a més d'una gran capacitat de convicció.

A més a més, en les seves obres, Cèsar narrava els fets en tercera persona de manera que resultessin més objectius i aconseguissin captar l'atenció del lector. És el mateix sistema que utilitza en Caesar Flickerman en les seves entrevistes: centra l'atenció del públic en el tribut en qüestió i assenyala les seves virtuts de manera objectiva per tal que l'audiència quedi captivada.

Apart, es coneix també que un dels Jocs que en Caesar va comentar es va realitzar en una arena gairebé completament negada d'aigua, on la majoria de tributs van morir a causa de no saber nedar correctament. Aquest fet podria ser una menció a la primera naumàquia de la història de Roma, organitzada per Cèsar.

Un altre aspecte que podia relacionar aquestes dues persones és que tots dos es relacionen directament amb l'audiència dels jocs. En Caesar va explicant els esdeveniments que succeeixen en l'arena al públic, donant informació sobre qui té més possibilitats de guanyar i qui de morir. En Cèsar, al haver estat organitzador de molts jocs romans, era l'encarregat de preguntar al públic de l'amfiteatre quan caigués a terra un gladiador encara amb vida si els espectadors volien que visqués o que morís.

3.5 Flàvius

En el llibre

En Flàvius era part de l'equip de preparació de la Katniss Everdeen, juntament amb en Cinna, l'Octàvia i la Vènia. L'equip de preparació és del Capitoli, per la qual cosa la Katniss troba els seus costums molt estranys. Flavius preparava el cabell de la Katniss. En *L'ocell de la revolta*, en Flavius, juntament amb els altres membres de l'equip de preparació, són presos com a ostatges pels rebels del Districte 13, on van ser retinguts fins que van ser necessitats per la Katniss. L'Octàvia havia robat una mica de pa, pel que van ser castigats, colpejats i reclosos en una cel·la petita. La Coin (presidenta del Districte 13) va pensar que veure el seu equip de preparació faria feliç a la Katniss, però la va deixar devastada. Com a resultat d'això, són l'únic equip de preparació del Tercer Vassallatge dels Vint-i-Cinc en sobreviure l'aixecament, ja que la resta van ser assassinats

En la realitat

En Flàvius no està relacionat amb una persona en concret, sinó a una sèrie de pràctiques estilístiques presents a Roma i amb les modes aparegudes durant la dinastia Flàvia (anys 69-96).

A l'Antiga Roma existia una gran passió per els perfums i els unguents, importats majoritàriament de la Índia o la Xina. Aquests perfums i unguents eren considerats higiènics i medicinals i se sap que les dones s'ungien tot el cos amb ells, fins i tot el cap. Algunes dones, i homes també, ruixaven la seva roba amb perfum per assegurar-se de que l'olor no es perdia.

Alguns unguents especials per al cabell portaven afegit alguna mena de colorant, de manera que fes tant la funció olfactiva com la visual, ja que a Roma era molt comú tenyir-se.

Pel que fa al maquillatge, moltes dones tenien la necessitat d'utilitzar-lo. Les dones gregues i romanes tenien un color molt pàl·lid de pell causat pel fet d'estar tancades a casa. Utilitzaven colors rosats per “revifar” la seva pell. Molts homes també utilitzaven maquillatges amb el mateix propòsit. Els colors més utilitzats eren el blanc, per dissimular les arrugues de la pell; i el rosat, per donar un efecte més saludable a la pell.

Sobre els pentinats a l'Antiga Roma, els homes acostumaven a anar amb el cap descobert a no ser que plogués. En aquest cas es posaven un barret anomenat *petasus*. Les dones joves no es tapaven el cap, però les matrones, les casades, se'l cobrien amb la vora de la *palla*, un tipus de mantell tradicional. Si feia calor, viatjaven o assistien a un espectacle, duïen un para-sol (*umbrella*) o un ventall (*flabellum*).

La “moda” dels homes no era gaire complicada: es limitava a, segons l'època, portar barba o no i dur aquesta barba i els cabells arreglats o no.

Tradicionalment, les noies joves es recollien el cabell en un nus o trenes sota el clatell. Les adultes preferien portar el pentinat que els quedés millor. Durant l'època flàvia va aparèixer la tendència de portar pentinats alts de diversos pisos, disposats en rínxols. També utilitzaven postissos i tints per canviar de color el cabell. El que més èxit tenia era el ros.

Relacions

En els llibres de *Els jocs de la fam* se'ns remarca sempre l'obsessió que tenen els habitants del Capitoli amb el seu aspecte. Des de la roba més extravagant fins als pentinats més inusuals, passant pels colors de pell i maquillatges més estrambòtics; tot això se'ns descriu en els llibres. Per exemple, l'Octàvia havia canviat el seu color de pell per un verd pèsol. Al Capitoli, fins i tot els homes es maquillen i pinten exageradament, i a la Katniss li crida l'atenció en Cinna, ja que només portava una línia daurada sobre l'ull.

L'època flàvia va ser la que va trencar més brutalment amb les modes anteriors i, des del punt de vista actual, és la més extravagant. És possible que l'autora decidís anomenar a un dels estilistes capitolins amb el nom d'aquesta dinastia de manera que tot el que es refereix a l'aspecte físic de les persones del Capitoli quedés relacionat amb l'època més “destacada” de Roma pel que fa a l'estètica.

Tota aquesta excentricitat del Capitoli contrasta brutalment amb la realitat dels districtes més pobres, on la gent no té com a prioritat cuidar el seu aspecte, ja que no té les necessitats bàsiques, com l'alimentació, cobertes. Suposo que la sensació que aquesta desigualtat ens origina seria la mateixa que tindriem si observéssim a un patrici i a un esclau a Roma.

Les últimes relacions que volia mencionar són els pentinats de la Katniss. Aquesta noia de setze anys normalment duu el cabell recollit en una trena, com podem observar tant en el llibre com en les pel·lícules. Com s'ha mencionat anteriorment, les trenes eren el mètode més comú de pentinar-se per a les noies joves a l'Antiga Roma.

L'altre pentinat que cal destacar és el que duu a la Segra. Aquest pentinat es pot apreciar millor a la pel·lícula que al llibre, ja que és molt més visual. Consisteix en dues trenes que es creuen al clatell diverses vegades fins que el cabell queda completament recollit. També és un dels pentinats més habituals a Roma.

3.6 Cinna

En el llibre

En Cinna va ser l'estilista de la Katniss Everdeen durant els 74ens i 75ens Jocs de la Fam. Va néixer al Capitoli, però donava suport a la rebel·lió contra aquest.

Poc es coneix d'en Cinna, però se sap que es va aixecar a través de les files del Capitoli per convertir-se en estilista per als tributs dels Jocs, i va demanar expressament ser-ho dels tributs del Districte 12. El seu paper com a agent doble implica que era un membre de confiança del Districte 13 i va intentar acabar amb el règim de Panem. Cinna era una de les poques persones del Capitoli que a la Katniss realment li agradava.

Quan es va conèixer la veritat sobre les seves inclinacions polítiques, el President Snow va optar per assassinar-lo davant la Katniss com a advertència de que això seria el que els passaria a totes les persones que compartissin les seves ideologies.

En la realitat

Gai Helvi Cinna (Caius Helvius Cinna) va ser un poeta romà del s. I aC. representant dels poetes neotèrics. La seva obra s'anomena *Smyrna*, la qual va tardar nou anys en escriure, i es tracta d'una epopeia mitològica centrada en l'amor de Smyrna per el seu pare.

Quan els assassins de Cèsar, Brut i Cassi, van ser perseguits, el van confondre per un pretor a causa de la semblança entre els seus noms, Luci Corneli Cinna, que es deia que estava implicat en el complot i el van matar.

Poetes Neotèrics llatins

Aquesta corrent literària a la que Helvi Cinna pertanyia es caracteritzava per la gran influència dels escriptors grecs que va tenir. Com els grecs neotèrics, els llatins rebutjaven les normes socials i literàries tradicionals. Influïts pels escriptors alexandrins, van cultivar l'epigrama i el poema curt narratiu, però també van escriure epopeies extenses. Entre els recursos literaris més utilitzats, hi ha els jocs de paraules i al·lusions mitològiques cultes; i els textos es caracteritzen per ser extremadament refinats i tenir una construcció atapeïda.

La majoria d'escriptors pertanyien a la noblesa i seguien un estil de vida bohemí però alhora acostumat a les comoditats.

Relacions

La relació més evident entre aquestes dues persones és el nom. Apart d'això, però, hi ha altres paral·lelismes que els relacionen.

Una d'aquestes altres semblances és que a tots dos els van assassinar per conspiració en contra d'un governant. A l'Helvi Cinna el van confondre amb un dels participants del complot contra Cèsar, mentre que en Cinna del llibre és assassinat quan fa pública la seva inclinació política en favor dels rebels.

A més a més, ambdós són portadors de corrents innovadors en la seva disciplina: Helvi en la literatura i Cinna en el disseny. Helvi Cinna, com s'ha esmentat amb anterioritat, segueix unes formes literàries contràries a les clàssiques llatines. En Cinna busca nous teixits i maneres de fer lluir els tributs en els espectacles públics; en concret, utilitza un foc artificial de la seva pròpia invenció mai vist abans.

Per últim, cal remarcar el seu estil de vida. Helvi Cinna era un neotèric llatí que vivia de manera bohèmia però amb diverses comoditats ja que pertanyia a una classe benestant (ho podríem relacionar amb la bohèmia rosa del modernisme), i en Cinna dels *Jocs* és un habitant del Capitoli que no segueix els mateixos patrons ni d'estètica ni de comportament dels seus compatriotes. De fet, és una persona humil i gens pretensiosa, que no porta ni la roba ni el maquillatge tant cridaners i exagerats típics dels capitolins. Tot i això, va néixer i ha crescut dins el Capitoli i, per tant, comoditats i luxes lo ni deuen haver faltat.

3.7 Effie

En el llibre

L'Effie va néixer i créixer al Capitoli. Treballa com a escorta per als tributs del Districte 12. Les seves responsabilitats inclouen escollir els noms en la collita, organitzar les tasques i horaris dels tributs. És molt coneguda pel seu accent del Capitoli i la seva actitud positiva envers els Jocs de la Fam.

Es podria dir que l'Effie és un exemple d'un clàssic habitant del Capitoli. És una persona que es preocupa molt pels seus modals i maneres i és molt perfeccionista. També és molt superficial, ja que viu aliena al sofriment de les persones que viuen als districtes més pobres, encara que sigui l'encarregada dels tributs d'un d'ells.

L'Effie tracta d'animar als tributs a que estiguin feliços amb la seva participació en els jocs, però malgrat els seus esforços, tot és en va, ja que els seus punts de vista són totalment oposats; l'Effie ho viu com a espectadora dels Jocs des del Capitoli, i els tributs ho veuen com la seva mort assegurada. Quan la Katniss es va oferir a prendre el lloc de la seva germana, Primrose, en la collita dels 74ens Jocs de la Fam, l'audiència va quedar en silenci i l'Effie es va quedar a l'escenari aplaudint, en un va esforç per alleugerir l'atmosfera. Durant els esdeveniments de la rebel·lió es va pensar que l'Effie hauria estat presa pel Capitoli per treure-li informació sobre els rebels, tal com li va passar a la Pòrtia i l'equip de preparació d'en Peeta, però la Katniss més tard s'assabenta que l'Effie s'havia unit a la rebel·lió.

L'Effie ha nascut al Capitoli, i hi viu durant la major part de l'any. L'única raó per la qual viatja al Districte 12 o als altres districtes es deu als jocs o a la Gira de la Victòria, un *tour* que fan els guanyadors dels Jocs pels districtes.

En la realitat

No hi ha directament un personatge que es pugui relacionar amb la Effie, però s'ha de remarcar que *Effie* és un anglicisme del nom grec Euphemia, que deriva de les paraules *εὐ* (bé) i *φημί* (parlar). Tenint en compte això, Euphemia significa literalment “*aquell que parla bé*”.

Relacions

Tenint en compte la personalitat de l'Effie i els seus esforços per seguir una conducta adequada a cada situació, a mantenir les bones formes passi el que passi i a parlar amb educació per molt enfadada o dolguda que estigui, es podria dir que el nom grec Euphemia la descriu a la perfecció.

De la paraula *εὐφημία* prové el nostre recurs lingüístic eufemisme, el qual utilitzem per tractar més subtilment temes tabú, com ara la mort. En els llibres, els Jocs de la Fam són, literalment, un sacrifici a mans del Capitoli, però aquest fet es considera un tabú en tot Panem i, per tant, s'eufemitzen i es tracten com si fossin una font de diversió per a tot el país.

3.8 Plutarch Heavensbee

En el llibre

En Plutarch Heavensbee és el Vigilant en Cap a *En Flames*, prenent el lloc d'en Seneca Crane després de ser assassinat per demostrar el control del president Snow. En realitat és un agent doble i treballa per al Districte 13. Es converteix en comandant de les forces rebels del Districte 13 en el tercer llibre, *L'ocell de la revolta*.

En Plutarch Heavensbee ens apareix per primer com en el primer llibre com un personatge anònim. En el segon, se'ns aclareix que va ser un dels jutges durant les avaluacions dels tributs.

En el segon llibre, abans que els tributs entrin a l'arena, el Plutarch dona diferents pistes a la Katniss de com sobreviure a l'arena. Tot i això, en tot el llibre se'l mostra com a un enemic de la Katniss i un aliat del President Snow fins que, finalment, les seves veritables lleialtats surten a la llum durant el rescat dels tributs del segon llibre per portar-los al Districte 13.

En la realitat

Luci Mestri Plutarc (Πλούταρχος Ploútarkhos, Queronea, c. 46 o 50-Delfos, c. 120) va ser un historiador, biògraf i assagista grec. És conegut sobretot per la seva col·lecció de biografies de personatges grecs i romans titulada *Vides paral·leles*.

Plutarc va néixer a la regió grega de Beòcia, durant el govern de l'emperador romà Claudi. Va realitzar molts viatges pel mediterrani, incloent un a Egipte i dos viatges a Roma. Gràcies a la capacitat econòmica dels seus pares, Plutarc va estudiar filosofia, retòrica i matemàtiques a l'Acadèmia d'Atenes sobre l'any 67.

Alguns dels seus amics van ser molt influents, incloent, fins i tot, a senadors. La major part de la seva vida la va passar a Queronea, on va ser iniciat en els misteris del déu grec Apol·lo. No obstant això, les seves obligacions com el major dels sacerdots d'Apol·lo a l'Oracle de Delfos (on era el responsable d'interpretar els auguris de la o les pitonisses de l'oracle) ocupaven aparentment una petita part del seu temps. Va portar una vida social i cívica molt activa, a més de produir una gran quantitat d'escrits, part dels quals encara existeixen. Per aquests escrits es coneix que Plutarc era una persona que donava molta importància al concepte de família, a la seva terra, la història, als costums, a les tradicions i als paisatges.

Més moralista que filòsof i historiador, va ser un dels últims grans representants del hel·lenisme durant la segona sofística, quan ja tocava a la seva fi, i un dels grans de la literatura hel·lènica de tots els temps.

Relacions

Ambdós personatges comparteixen el mateix nom, Plutarc, però les seves semblances no acaben aquí.

Els dos van créixer i néixer en famílies privilegiades. Gràcies a això, en Plutarc va poder cursar uns estudis a Atenes i tenia contactes a Roma amb els quals va prosperar socialment. Se suposa que en Plutarch Heavensbee va néixer i créixer al Capitoli i que per això té tants amics i coneguts en l'alta societat; per exemple, se sap que era un dels pocs amb els que l'Snow confiava.

Tot i tenir una bona posició social i monetària a la part “romana” de l'Imperi, en Plutarc va ser un gran defensor de la cultura i literatura hel·lènica. Veiem un gran paral·lelisme en la història d'en Plutarch Heavensbee, ja que encara que també tenia molt bona posició dins del Capitoli, decideix defensar els ideals revolucionaris del Districte 13, essent un dels caps d'aquest moviment.

A més a més, com ja s'ha mencionat anteriorment, per en Plutarc el concepte de família era molt important. Aquest fet es podria relacionar amb que en Plutarch Heavensbee del llibre fa tot el possible per a que tant la Katniss com els altres tributs aliats del Districte 13 sobrevisquin als Jocs. En aquest sentit, podríem dir que en Plutarch adopta el paper de pare amb ells.

Un altre dels conceptes que en Plutarc valorava i que es podria relacionar amb en Plutarch Heavensbee del llibre és el fet que per ell també eren molt importants les tradicions. Els Jocs de la Fam es podrien considerar una tradició de Panem, ja que es una “celebració” característics del país i es duu a terme cada any. En Plutarch Heavensbee és el Vigilant en Cap de la 75a edició dels jocs i, per tant, està promovent i defensant aquesta tradició, tot i que després sabem que hi ha un motiu ocult darrere totes les seves accions.

3.9 Lavínia

En el llibre

La Lavínia és una Àvox que treballa al Capitoli com a servent de la Katniss Everdeen i en Peeta Mellark en els 74ens Jocs de la fam i el tercer Vassallatge dels Vint. En *Els Jocs de la Fam* i en *En flames* se la coneix només com "la noia àvox" però en *L'ocell de la revolta* en Peeta diu que el seu nom veritable és Lavínia.

Abans de convertir-se en àvox, la Lavínia i un noi desconegut, el qual la Katniss creu que era el seu germà, van ser vistos per la Katniss i en Gale mentre estaven de caça, al bosc fora dels límits del Districte 12. Semblava que s'escapaven del Capitoli ja que la Katniss va assenyalar que els dos tenien una "mirada del Capitoli". Un hovercraft (un vehicle volador) del Capitoli va aparèixer, el noi va ser colpejat amb una llança i va morir a l'acte. La Lavínia, però, va ser recollida per una xarxa i mentre era portada cap a l'hovercraft es va girar, i creient veure la Katniss i en Gale i els va demanar ajuda. Quan el noi que anava amb ella va ser assassinat, la Lavínia va deixar anar un crit, i la Katniss es va preguntar si seria l'últim, ja que el càstig més comú per cometre delictes contra el Capitoli era que al culpable se li tallés la llengua i servís al Capitoli com a àvox.

Anys més tard, la Lavínia va treballar com Àvox per la Katniss quan aquesta va presentar-se voluntària com a tribut, i es va confirmar que la seva llengua havia estat tallada per dur a terme delictes contra el Capitoli, però no se sap quin.

Durant el Vassallatge dels Vint-i-Cinc, la Lavínia torna a aparèixer però aquesta vegada acompanyada d'en Dàrius, un antic Pacificador del Districte 12.

En la realitat

La Lavínia és un personatge mitològic que és mencionat en l'Eneida onze vegades.

La Lavínia era filla del rei Llatí i d'Amata. Estava promesa amb Turn, però en arribar Enees el seu pare la casa amb ell per crear una aliança amb els troians. Poc després, però, l'aliança es trenca ja que Turn no accepta que Enees i Lavínia es casin i comença una guerra que guanyen els troians. Més tard, Enees va fundar una ciutat, Lavínum, en honor a la seva dona.

Quan Enees va morir, tres anys després de la fundació de Lavínum, la Lavínia estava embarassada i es va veure obligada a fugir cap als boscos, ja que el seu fillastre Ascani, fill d'Enees i Creüsa, volia matar al legítim hereu.

Un cop al bosc, Lavínia va donar a llum a Silvi. Aquest va tenir el control de Lavínum i Ascani va fundar l'Alba Llonga. Ascani va morir sense descendència i Silvi va obtenir el control d'aquesta regió.

Relacions

Les dues porten el nom de Lavínia i les dues formen part en un principi de l'alta societat. La Lavínia mitològica era filla de reis, i la Lavínia del llibre sembla que era originària del Capitoli i, per tant, hauria tingut més facilitats en la vida que un habitant d'un districte.

L'altre lligam entre aquests personatges és el fet que ambdues es van veure obligades a fugir als boscos per por. La Lavínia mitològica, per por a que matessin el seu fill; la Lavínia del llibre, per por que el Capitoli l'atrapés, ja que havia comés delictes en contra d'aquest.

A més a més, ambdues van ser la causa d'un conflicte bèl·lic. La Lavínia mitològica ho va ser més directament, ja que el seu matrimoni va ser la causa de la guerra entre Turn i els troians. La Lavínia dels *Jocs de la Fam* no és el motiu principal, sinó un dels successos que fan que la Katniss guardi rancor al Capitoli, ja que va presenciar com al seu germà el mataven i a ella la capturaven dins del bosc. La suma d'aquest esdeveniment i molts altres, com ara l'elecció de la seva germana com a Tribut, la pobresa dels districtes en contraposició a l'abundància del Capitoli, etc; faran que la protagonista decideixi prendre part en la revolució.

En la literatura actual, hi ha un altre llibre que recrea la història de la Lavínia de l'Eneida. Dins del mite clàssic, Lavínia mai pren part en cap acció, simplement se la menciona com la causa de la guerra contra Turn. En el llibre *Lavínia* d'Úrsula K. Le Guin, però, ella és el personatge principal i tot es desenvolupa a partir de les seves accions i decisions.

3.10 President Coriolanus Snow

En el llibre

El president Coriolanus Snow va ser el president de la nació de Panem durant més de 25 anys. Era l'antagonista principal de la trilogia Els Jocs de la Fam.

Tot i que porta el títol de president de Panem, no se sap i és poc probable que fos elegit democràticament. L'Snow posseeix el poder total del govern de Panem i ha demostrat ser un dictador cruel i manipulador, governant sobre el Capitoli i els seus districtes. També treballa en els Jocs de la Fam i utilitza les forces militars de què disposa per oprimir els districtes.

No té cap inconvenient per emprar la intimidació en la seva recerca del poder, com quan va amenaçar la Katniss Everdeen amb matar en Gale Hawthorne, en Peeta Mellark i les seves famílies. Dues setmanes després que en Haymitch Abernathy guanyés els 50ens Jocs de la Fam, l'Snow va assassinar la seva mare, el seu germà petit i la seva nòvia en represàlia pel truc que va utilitzar amb el camp de força en els Jocs i que va deixar en ridícul al Capitoli (va utilitzar aquest camp de força que impedia sortir els tributs de l'arena en el seu propi benefici. Ell se situava al costat del camp de força, i quan els seus enemics llençaven les seves armes, ell les esquivava i el camp de força les retornava amb una gran potència, matant el seu enemic).

En Finnick Odair va revelar que enverinava als seus aliats, ja que creia que es convertirien en enemics en el futur, però que com havia de beure del mateix verí (per no atreure sospites), fins i tot disposant d'antídots, aquest li va causar unes nafres permanents a la laringe que mai van curar. Aquesta és la raó per la qual sempre porta una rosa blanca modificada genèticament: per cobrir la mala olor de la sang en el seu alè. Va fallar, però; la Katniss descriu el seu aroma com el de les roses artificials i la sang.

Després del derrocament del Capitoli, l'Snow va ser jutjat i sentenciat a mort. A la Katniss se li dona l'oportunitat de donar-li el tret de gràcia. En la Cerimònia d'Execució, l'Snow reia recordant a Katniss la mort de Prim, la seva germana, que va ser ocasionada per Coin, la governant del Districte 13, i de com ell i la Katniss estaven sent utilitzats com a peons per ella. Quan Katniss havia de llençar-li una fletxa al cor, en lloc d'això assassina la presidenta Coin perquè pensava que era tan dolenta com l'Snow (a ella se li va acudir la idea d'altres jocs de fam, on els nens del Capitoli haurien de competir, i també va ser la causa de la mort de centenars de nens, joves i metges, ja que els va enviar al camp de batalla sabent que moririen tots). En el caos que segueix, la Katniss veu a

Snow rient i tossint sang amb una aglomeració de gent al voltant d'ell. Quan tot es calma, l'Snow és trobat mort. No se sap si el president es va ofegar amb la seva pròpia sang o va ser aixafat per la multitud.

En la realitat

El personatge de l'Antiga Roma amb el que podríem relacionar el president Snow és Gneus Marcius Coriolanus.

Gneus Marcius Coriolanus, o Coriolà, (s. V aC) va ser un general romà en el temps de les guerres contra els volsks. Algunes teories recents posen en dubte la seva historicitat i el tracten més aviat com un personatge llegendari.

L'any 493 aC va conquerir Corioli i gràcies a això va ascendir a general va adquirir el nom de Coriolà.

Tot i això, va ser exiliat de Roma a causa del seu despotisme i diferents mesures per afavorir els patricis, com ara la prohibició de distribuir blat a la plebs. El seu exili li va semblar injust i es va unir als volsks contra Roma.

Quan l'exèrcit va arribar a Roma, Coriolà dubta si assetjar la ciutat o no, i accedeix a rebre una delegació del senat per negociar una rendició. La reunió no dona resultat, però, a l'últim moment es presenten totes les matrones romanes dirigides per la mare i l'esposa de Coriolà i li imploren de genolls que no ataqüi la ciutat. Aquestes aconseguen dissuadir-lo.

Per aquesta rendició els volsks consideren a Coriolà un traïdor i el condemnen a morir lapidat.

Relacions

Apart de la semblança entre els seus noms, en Gneus Marcius Coriolanus i el President Coriolanus Snow comparteixen alguns trets de la seva personalitat i biografia.

En primer lloc, ens trobem davant de persones que després d'aconseguir un títol i/o càrrec important amb el qual podrien liderar un país o regió, van ser líders dèspotas, és a dir, van monopolitzar totalment el poder polític. A més a més, van instaurar una política opressiva per la plebs i que afavoria les persones més ben situades social i econòmicament. Per exemple, durant una època de fam, Coriolà es va negar a repartir blat entre la plebs, que estava famolenca; per aquest motiu va ser exiliat de Roma. Un fet molt semblant el trobem durant el govern del President Snow, ja que mentre els districtes passaven gana i la gent moria d'inanició, al Capitoli la gent tenia menjar de sobres i en

els banquets vomitaven quan estaven tips per continuar menjant. Al President ni se li va passar pel cap ajudar als districtes més pobres on la taxa de supervivència era extremadament baixa per culpa de la fam redistribuint equitativament els béns del país; exactament el que va fer Coriolà.

Aquestes accions, però, en ambdós casos van tenir conseqüències: Coriolà va ser exiliat de Roma, i a Panem es va crear un moviment revolucionari que tenia com a objectiu acabar amb el govern del President Snow. I també en ambdós casos aquestes conseqüències van desencadenar una guerra: Coriolà es va unir als volscs contra Roma i el President Snow va reunir els recursos del Capitoli per fer front a l'amenaça revolucionària. En aquestes guerres va perdre el bàndol d'aquests personatges. Coriolà va desistir en la seva fal·lera de destruir Roma. Els volscs s'ho van prendre com una traïció i va ser condemnat a mort. El President Snow va ser capturat pel bàndol enemic i també va ser condemnat a mort.

En quant a altres autors i obres que hagin tingut com a base aquest personatge, cal destacar a William Shakespeare amb la seva obra de teatre *Coriolanus*. Apareix l'any 1607 i és una de les seves últimes obres.

Coriolanus és una tragèdia que es basa i explica la vida d'aquest llegendari general romà. Es podria dir que és un dels molts exemples que ens mostren una “reutilització” dels mites i llegendes clàssics i ens demostren que aquest “reciclatge” és un fet que ha succeït al llarg els segles, no només a l'actualitat.

3.11 Dàrius

En el llibre

En Dàrius era un dels Pacificadors més joves del Districte 12. Era un dels que es portava més bé amb la població, ja que entenia que recordessin a mesures il·legals, com ara la caça, per sobreviure.

En *En flames*, quan en Gale va ser assotat per en Thread, en Dàrius va intentar intervenir i va ser colpejat fins a quedar inconscient. Llavors el van fer un Àvox per servir als tributs del Districte 12 en Tercer Vassallatge dels Vint-i-Cinc, juntament amb la Lavínia.

En Dàrius és torturat a *L'ocell de la revolta* juntament amb la Lavínia, essent interrogat sobre els rebels, però al ser un àvox era incapaç de respondre les seves preguntes. Tot el que podia fer era emetre una mena de sons, gemecs d'animal. En Peeta creu que els seus captors no volien respostes, sinó que només volien que ell veiés en Dàrius sent torturat. Es van necessitar dies per matar en Dàrius, ja que el van colpejar i li van tallar diverses parts del cos.

En la realitat

El personatge amb el que podríem relacionar en Dàrius és Darios I el Gran, rei de Pèrsia.

Darios I el Gran, rei de Pèrsia. (550-485 a. C.). Era fill del sàtrapa (governador d'una província de l'antiga Pèrsia) de Partia, i provenia d'una branca secundària de la família reial Aquemènida. Pertanyia a la guàrdia reial de l'emperador Cambises II quan aquest va morir el 522 a. C. ; juntament amb altres nobles, es va enfrontar a l'usurpador Gaumata, que, fent-se passar pel germà de l'emperador, Bardiya o Smerdis (mort, en realitat), s'havia proclamat rei.

En Darios es va fer amb el poder mitjançant un cop d'estat en el 521 a. C. Va propagar la llegenda que havia estat elegit rei mitjançant la hipomància o endevinació pels cavalls; i, amb la mort de Gaumata i l'aixafament dels seus partidaris, en Darios va sotmetre a la casta sacerdotal persa i es va convertir en rei.

Fins al 518 a. C. es va dedicar a consolidar el seu poder, eliminant a nou competidors, a més de sotmetre les rebel·lions de Babilònia, Susa i Egipte. Aviat va reprendre la dinàmica d'expansió dels seus predecessors: va enviar expedicions a Panjab i a les costes del golf Pèrsic (cap al 512 a. C.). La seva guerra contra els escites li va permetre annexionar Tràcia als seus territoris i sotmetre al rei de

Macedònia; però no va aconseguir portar les seves conquestes més enllà del Dnièster. Aquestes accions ens demostren que un dels objectius principals d'en Darios com a rei era mantenir la pau en els seus territoris.

Animades pel relatiu fracàs d'en Darios davant els escites, les ciutats gregues de Jònia es van rebel·lar contra la dominació persa i van cridar a Atenes en la seva ajuda (499 a. C.). La revolta va ser reprimida amb duresa, però en Darios va creure necessari prevenir nous esclats portant la guerra fins al cor de Grècia; el primer intent va fracassar pel naufragi de la flota persa durant una tempesta (492 a. C.). El segon semblava tenir més garanties d'èxit, ja que l'or persa va garantir la neutralitat de la majoria de les ciutats, deixant aïllades a Atenes i Esparta; però, els atenesos van aconseguir derrotar a l'exèrcit persa a la batalla de Marató (490 a. C.). Aquestes guerres entre perses i grecs es coneixen amb el nom de Guerres Mèdiques.

Quan, quatre anys més tard, va morir Darios, els ecos d'aquella derrota a l'extrem occidental de l'Imperi van animar noves insurreccions a Egipte i Babilònia, que el seu fill i successor, Xerxes I, trigaria a reprimir. No obstant això, juntament amb aquestes dificultats militars, Darios li va llegar un Imperi sòlidament organitzat des del punt de vista polític i militar, al voltant de la figura del sàtrapa, governador provincial amb àmplies atribucions polítiques i militars, vigilat per un secretari reial; la monarquia absolutista que va implantar anava acompanyada d'un gran respecte pels cultes religiosos dels pobles conquistats, que convivien amb el culte oficial a Zoroastre, una de les primeres religions monoteistes conegudes. Per cada un d'aquests cultes secundaris hi havia un administrador o sàtrapa que en tenia el poder.

Relacions

Com es pot observar, entre aquests personatges hi ha una relació amb el nom, on només canvia la terminació.

Apart del nom, però, hi ha altres aspectes del personatge del llibre que poden fer pensar que està inspirat en aquest rei persa. Per exemple, els dos estan relacionats amb el govern d'un territori: en Darios era fill d'un sàtrapa, el governador d'una província de Pèrsia, i més tard va ser rei d'aquesta nació; en Dàrius era un pacificador i, per tant, tenia autoritat sobre els civils de la seva àrea assignada.

3.12 Octàvia

En el llibre

L'Octàvia era del Capitoli i formava part de l'equip de preparació de la Katniss Everdeen, dirigit per en Cinna els 74ens i 75ens Jocs de la Fam. Apareix en els tres llibres. Com a la majoria de les persones que viuen al Capitoli, a l'Octàvia l'apassionen la moda i els Jocs. Està molt aferrada a Katniss.

Octàvia era una dels membres de l'equip de preparació de Katniss, juntament amb en Flavius i la Vènia.

A *L'ocell de la revolta*, l'Octàvia, juntament amb els altres membres de l'equip de preparació, són presos com a ostatges pels rebels del Districte 13, on van ser retinguts fins que van ser necessitats per la Katniss. L'Octàvia havia robat una mica de pa, pel que van ser castigats, colpejats i reclosos en una cel·la petita. La Coin va pensar que això faria feliç a la Katniss, però la va deixar devastada. Com a resultat d'això, són l'únic equip de preparació del Tercer Vassallatge dels Vint-i-Cinc en sobreviure l'aixecament, ja que la resta van ser assassinats.

En la realitat

L'Octàvia comparteix el seu nom amb la germana d'Octavi August, Octàvia Menor.

Octàvia Menor (Nola 69 a. C. - Nola, 11 a. C.) va ser la filla petita de Gai Octavi i de la seva segona dona Àcia, i la germana de l'emperador August. Es va casar dues vegades, la primera amb Gai Claudi Marcel major i la segona amb Marc Antoni, i va tenir cinc fills. Octàvia es va guanyar el respecte i l'admiració dels seus contemporanis per la seva lleialtat i per mantenir les virtuts que marcava la tradició femenina a la societat romana.

Amb el seu primer marit va tenir tres fills, i amb Marc Antoni dos. Aquest últim va tenir tres fills més amb Cleòpatra i va abandonar a Octàvia per la seva amant. Octàvia va haver de tornar a Roma amb els seus cinc fills i es va fer càrrec dels altres tres del seu marit. A més, va tenir cura d'ells fins i tot després que Marc Antoni se suïcidés juntament amb Cleòpatra.

Essent viuda, se'n va anar a viure amb el seu germà. Amb el pas dels anys, els seus fills es van anar casant, però un es va morir; aquest fet la va marcar de per vida.

Finalment, va morir l'any 11 a. C.

També és precís mencionar que aquest nom també coincideix amb el de l'emperador Octavi August, però canviant-ne el gènere.

Octavi August va ser un dels components del segon triumvirat, juntament amb Marc Antoni i Lèpid. Aquest triumvirat, com l'anterior havia fet, va fracassar. Els que el composaven van lluitar entre si, deixant com a vencedor a Octavi. Aquest va finalitzar la República Romana i va instaurar un nou model polític, l'Imperi, essent-ne ell el primer emperador.

Relacions

Es pot observar que entre l'Octàvia de la novel·la i l'Octàvia de debò hi ha diverses semblances, la primera de les quals és el nom.

En quant a la seva procedència, ambdues vénen de famílies amb bona posició tant econòmica com social, ja que l'Octàvia del llibre és una habitant del Capitoli i la de Roma era una patrícia.

Cal remarcar que les dues responien a un estereotip de comportament. L'Octàvia romana tenia el perfil de dona romana per excel·lència: lleial, servicial, fidel a les tradicions... i l'Octàvia del llibre és un clar exemple d'un habitant del Capitoli: superficial, extravagant, aliena al sofriment dels altres...

Si ens fixem en l'adaptació de l'Octàvia en les pel·lícules, es pot apreciar que duu el cabell recollit i que segueix les regles extravagants tant de maquillatge com de roba del Capitoli. El cabell recollit era una de les maneres tradicionals de pentinar-se a Roma, i el fet de seguir un estil de roba i maquillatge predeterminat podria portar-nos a pensar en els limitats tipus de peces de vestir que existien a l'Antiga Roma, peces que, al cap i a la fi, no deixaven de ser tipus de túniques.

La última relació d'aquest personatge és la referent a Octavi. Aquest va formar part del segon triumvirat, un grup de tres persones que es repartien el poder polític de la República Romana. L'Octàvia formava part del grup de tres estilistes de la Katniss, i la preparació d'aquesta per presentar-se davant d'un públic era a les seves mans.

3.13 Claudius Templesmith

En el llibre

En Claudius Templesmith és el presentador dels Jocs de la Fam. És l'encarregat, junt amb en Caesar Flickerman de comentar tot el que passa a l'arena i en els esdeveniments anteriors a aquesta, com la desfilada i els entrenaments.

Es descriu que té una veu ferma, en plena expansió i amb un deix de superioritat. En Claudius sol anunciar les invitacions a banquets i els altres esdeveniments irregulars dins l'arena, com pot ser un canvi en les regles; i sempre acaba les seves frases amb el lema dels jocs, "I que la sort us acompanyi sempre". Durant els 74ens Jocs de la Fam, en Claudius, per primera vegada, va parlar amb una veu presa del pànic, quan la Katniss i en Peeta van amenaçar el Capitoli amb llevar-se la vida amb uns fruits verinosos, anomenats vedat nocturn, si no se'ls permetia guanyar a tots dos.

En la realitat

La persona amb la que podríem relacionar en Claudius Templesmith és l'emperador Claudi.

Tiberi Claudi Cèsar August Germànic (en llatí, Tiberius Claudius Caesar Augustus Germanicus; Lugdunum, 1 d'agost de 10 a. C. - Roma, 13 d'octubre de 54 d. C.), historiador i polític romà, va ser el quart emperador romà de la dinastia Julio-Clàudia, i va governar des del 24 de gener de l'any 41 fins a la seva mort en l'any 54. Nascut en Lugdunum, a la Gàl·lia, va ser el primer emperador romà nascut fora de la Península Itàlica.

Va romandre apartat del poder per les seves deficiències físiques, coixesa i tartamudesa, fins que el seu nebot Calígula, després de convertir-se en emperador, el va nomenar cònsol i senador.

La seva poca actuació en el terreny polític que representava la seva família li va servir per sobreviure en les diferents conjures que van provocar la caiguda de Tiberi i Calígula.

En aquesta última conjura, els pretorians que van assassinar al seu nebot el van trobar darrere d'una cortina, on s'havia amagat creient que el matarien. Després de la mort de Calígula, Claudi era l'únic home adult de la seva família. Aquest motiu, al costat de la seva aparent debilitat i la seva inexperiència política, van fer que la guàrdia pretoriana el proclamés emperador, pensant potser que seria una titella fàcil de controlar.

Malgrat les seves tares físiques, la seva falta d'experiència política, que el consideressin ximple, que patís complexos d'inferioritat a causa de burles des de la seva infantesa i estant estigmatitzat per la seva pròpia mare, Claudi va ser un brillant estudiant, governant i estratega militar, a més de ser estimat pel poble i ser l'home més poderós del món conegut.

El seu govern va ser de gran prosperitat en l'administració i en el terreny militar. Durant el seu regnat, les fronteres de l'Imperi romà es van expandir, produint-se la conquesta de Britània. L'emperador es va prendre un interès personal en el dret, presidint judicis públics i arribant a promulgar vint edictes al dia.

En qualsevol cas, se'l va veure com un personatge vulnerable, especialment entre l'aristocràcia. Claudi es va veure obligat a defensar constantment la seva posició descobrint sedicions, el que es va traduir en la mort de molts senadors romans.

Claudi també es va enfrontar a seriosos girs en la seva vida familiar, un dels quals podria haver suposat el seu assassinat.

Relacions

Pel que fa a les semblances entre aquests dos personatges, apart del nom, ens trobem en primer lloc que ambdós tenen una bona posició social i econòmica aconseguida per la família. En Claudi va aconseguir ésser cònsol i senador gràcies a Calígula i, més tard, emperador gràcies a ser l'únic home adult restant de la seva família i a que pensessin que seria fàcil de manipular per culpa de les seves tares físiques. En Claudius arriba a ser presentador dels jocs gràcies a haver nascut al Capitoli i al magnetisme de la seva veu. És curiós senyalar el fet que l'home en el que el nostre presentador està inspirat és, de fet, tartamut.

Així doncs, veiem que ambdós aconsegueixen la seva posició mitjançant el seu nivell social i econòmic i alguna característica física en concret.

Cal remarcar el fet que en Claudi va tenir un especial interès cap al dret, és a dir, li semblava important el fet de tenir lleis justes i que els judicis fossin legítims, imparcials i equitatius.

En Claudius va ser l'encarregat d'anunciar el canvi de normes dels jocs referent al nombre de guanyadors, així com d'informar del banquet que se celebraria a l'arena i de l'anul·lació de la norma que permetia que hi haguessin dos vencedors enlloc d'un.

És a dir, els dos tenen ocupacions relacionades amb el món legislatiu i hi ha vides que depenen de les paraules que ells pronunciïn. Si en un judici en Claudi sentenciava que l'acusat era culpable,

aquest rebia el càstig pertinent. Si durant els jocs en Claudius sentència que es canvia una norma, aquesta canvia i els tributs actuaran de manera conseqüent a aquest canvi. La paraula dels dos, és llei.

4. ESPAIS I OBJECTES (I ALTRES)

4.1 Panem et circenses

Significat

Panem et circenses (literalment, *pa i jocs del circ*) és una locució llatina pejorativa d'ús actual que descriu la pràctica d'un govern que per mantenir tranquil·la la població o per ocultar fets controvertits proveeix les masses d'aliment i d'entreteniment de baixa qualitat i amb criteris assistencials.

Gramaticalment, està formada per l'acusatiu singular de *panis*, *-is* (pa) i l'acusatiu plural de *circensis*, *-e* (relatiu al circ).

Actualment, la utilitzem per fer una crítica al nostre govern actual. Per exemple, diem que ens distreuen amb el futbol, per exemple, per a que no prestem atenció al que realment passa al voltant nostre.

Antigament passava exactament el mateix: el govern no feia les seves funcions correctament i per a que el poble no s'hi fixés organitzava festivitats, com curses de carros o lluites de gladiadors, i repartia aliments per a que la plebs no es queixés.

Relacions

El primer fet remarcable, i el més evident, és que el mateix país on passen els fets s'anomena Panem (el qual està situat en un futur a Amèrica del Nord). A partir d'aquí, si reflexionem sobre la manera de funcionar del govern d'aquest, veiem clar que el nom del país ve de la locució *Panem et circenses*, que descriu a la perfecció el funcionament d'aquest.

Panem és una nació on els que la regenten són plens de corrupció i interessos amagats. Per tal que la població no es dediqui a investigar el transfons dels governants, fan que la vida dels habitants giri envers uns jocs: els Jocs de la Fam. La manera d'interpretar aquests depèn del districte on es visqui: si vius en el Capitoli (la capital), simplement és una celebració; si vius en un dels districtes més rics, és una ocasió de demostrar el teu valor i de guanyar prestigi, ja que els tributs estan més ben entrenats i tenen més possibilitats de guanyar; si vius en un dels districtes pobres, segurament ésser seleccionat signifiqui la teva mort. Podem observar que aquesta ciutat, el Capitoli, té també una relació amb el món romà, ja que pren el nom del turó principal dels set que componen Roma, el Capitolí. Aquest turó era un dels punts principals de la religió romana, ja que s'hi rendia culte a la

Tríada Capitolina, Júpiter, Juno i Minerva; la més important d'aquesta religió. Podríem dir que el turó Capitolí era la “capital” de la religió romana, mentre que el Capitoli és la capital de Panem.

Tot i això, els Jocs de la Fam per als districtes més pobres també simbolitzen la ocasió d'aconseguir més aliments per la família, ja que les famílies dels districtes paupèrrims poden optar a augmentar les possibilitats de sortir escollits a canvi d'aliments. Per exemple, en el Districte 12, on era una cosa habitual morir de gana, pràcticament tots els adolescents recorrien a aquest mètode per ajudar les seves famílies.

En definitiva, ens trobem davant un país que funciona seguint la filosofia del *panem et circenses*: dóna als ciutadans distraccions i aliments i ningú es preocuparà del que governen.

4.2 Tributs (Gladiadors i tributs d'Atenes)

Els tributs en el llibre

Els tributs són els habitants dels dotze districtes de Panem que durant la Segra són escollits per a ser forçats a participar en els Jocs de la Fam anuals creats pel Capitoli. Excepte en casos especials, com els Vassallatge dels Vint, que en van donar quatre, cada districte ha de donar dos tributs: un noi i una noia d'edats d'entre 12 a 18 anys, fent un total de 24 tributs per participar en els jocs. Els tributs escollits lluitaran fins a la mort a l'arena, fins que només un quedi en peu, qui serà coronat com el vencedor dels jocs d'aquest any.

Cada any, durant la Segra tots els joves d'edats de 12 a 18 anys són separats en respectius grups per edat i designats a diferents àrees d'un lloc públic del districte, normalment la plaça central. Hi ha dues urnes de vidre, una per als nens i una altra per a les nenes, que contenen paperetes amb els noms de tots els joves del districte. Els nens de 12 anys entren una sola vegada. Els que tenen 13 anys entren dues vegades i així successivament fins arribar als 18 amb set paperetes. El nom d'un nen pot entrar més vegades, si opten per rebre tessell·les. Per cada tessell·la presa per un nen (amb màxim de persones que estiguin en la seva família), el seu nom és afegit una vegada més per un any de subministrament de grans i oli per a una persona. No obstant això, aquestes entrades són acumulatives, així que totes les entrades es sumen per a l'any que segueix. Gale prenia tessell·les per als cinc membres de la seva família des que va entrar en les collites, així que tenia el seu nom a les paperetes 42 vegades, en el moment dels 74ens Jocs de la Fam. Igualment, Katniss tenia el seu nom a les paperetes 20 vegades. La seva germana, Primrose Everdeen, només tenia una papereta, ja que Katniss es negava a que ella prengués alguna tessell·la.

Els escortes dels districtes prenen un nom de cada urna de vidre, primer les noies, i després els nois. Els les persones que surten escollides es converteixen en els nous tributs del seu districte.

Per norma, una vegada que el nom d'una persona hagi estat elegit com a tribut, un altre nen o nena en edat elegible pot fer-se voluntari per prendre el seu lloc.

En alguns districtes, especialment l'1, 2 i 4 hi ha els tributs professionals, que són joves que han entrenat tota la vida per participar en els jocs i que estan disposats a ser voluntaris, ja que els Jocs de la Fam són vistos per ells com una oportunitat de fama i glòria, així que els protocols de voluntariat són diferents. En contrast, als districtes pobres com el 12, participar en els Jocs de la Fam és equivalent a una sentència de mort; per tant, les regulacions de voluntariat són poques

vegades usades.

Gladiadors

Un gladiador (en llatí: *gladiator*) era el terme emprat per referir-se als lluitadors dels jocs públics de l'antiga Roma organitzats en els amfiteatres. Aquests espectacles es van originar com a ofrenes privades en honor a un difunt en el dia del seu funeral (*munus*), però van acabar sent espectacles massius que podien consistir en lluitar contra altres gladiadors, o contra un animal (*venatio*). La teoria més acceptada sobre l'origen d'aquest mot és que deriva de la paraula *gladius*, l'espasa que feien servir.

Els gladiadors s'entrenaven en l'art de la lluita en els ludus, unes escoles de gladiadors dirigides per un lanista. A més a més, dins els ludus hi treballava molta més gent, com ara armers, massatgistes, entrenadors, metges, etc. L'entrenament era molt exigent i rigorós, però els gladiadors rebien les millors atencions mèdiques del moment i estaven molt ben alimentats.

El fet de dedicar-se a aquest tipus de lluites tenia molts perills, ja que podies morir a l'arena a cada lluita, però tenia també diverses avantatges, com ara la fama, els beneficis econòmics (ja que cada com que guanyaven tenien una retribució econòmica) i els bons cuidats que rebien del personal del ludus.

Els gladiadors eren reclutats fonamentalment entre dos grups de persones:

- Condemnats *ad gladium* (a mort) o a treballs forçats. Aquests podien redimir-se de la pena i recuperar la llibertat al cap de tres anys si el seu comportament a l'arena els feia creditors d'un premi com aquell.
- Homes lliures que se sentien atrets per la popularitat o veien en aquesta professió una manera de sortir de la misèria ja que estaven endeutats.

Segons les armes que utilitzessin a l'arena, trobem diferents categories de gladiadors:

- Els reciariis: anaven coberts només amb una mena de calçons. Com a armes feien servir una xarxa, un trident i un punyal. Solien enfrontar-se a un altre gladiador, anomenat secutor, que anava armat amb casc, escut i espasa; i que era de moviments àgils ja que havia d'evitar ésser capturat per les xarxes.
- Els mirmillons, els sammites, els gals i els tracis duïen cuirassa, casc, escut, punyal i espasa. Com el nom deixa entreveure, anaven armats a la manera com hi anaven els soldats dels diversos pobles derrotats pels romans.
- Els essedaris muntaven en carros conduïts per aurigues. Tenien com a objectiu enderrocar o

destruir el carro del contrincant. Els combats solien acabar a peu, al centre de l'arena.

- Els equites lluitaven muntats a cavall, armats amb llança, casc i escut. Se situaven en punts oposats de l'arena i es llençaven l'un contra l'altre amb l'objectiu d'enderrocar l'oponent.

Quan un gladiador queia viu al terra es decidia el seu destí segons l'opinió pública: si els espectadors creia que havia de viure, aixecaven un mocador i cridaven *mitte* (deixa'l anar); però si creien que havia de morir, el president ho indicava amb un polze cap avall (*pollice verso*). El triomfador rebia una palma com a premi i feia una volta a l'amfiteatre.

Els tributs d'Atenes

Com s'ha explicat en punts anteriors, després de la derrota d'Atenes per part de rei de Creta, Minos, a Atenes se li va exigir que donés 7 nois i 7 noies verges com a Tribut a Creta per tal de deixar-los dins el laberint i que el Minotaure els devorés. Segons les traduccions, podem trobar que aquest tribut es feia cada any, cada tres o, fins i tot, cada nou.

Relacions

Pel que fa a les relacions amb els gladiadors, n'hi veiem unes quantes molt clares. La primera d'aquestes és que tant els Jocs de la Fam com les lluites de gladiadors són combats a mort realitzats en un estadi, l'amfiteatre o l'arena. Una altra seria que trobem també dos tipus de tributs: els que són obligats a entrar a l'arena i els que s'hi presenten voluntaris. Els cuidats que reben els tributs abans d'entrar en l'arena ens recorden als que reben els gladiadors en els ludus, ja que tenen totes les atencions que necessiten i els alimenten en abundància. També cal remarcar els entrenaments dels tributs, on uns entrenadors els ajuden a perfeccionar les seves habilitats per sobreviure a l'arena, com si d'un ludus es tractés.

A més a més, veiem semblances entre les armes utilitzades pels gladiadors i els tributs en l'arena. Apart de les mines prèviament instal·lades pel capitolí, dins de l'arena no es pot trobar cap tipus d'arma de foc. Les armes manuals que es poden trobar a la cornucòpia són: ganivets, ganivets especials per al llançament, dagues, espases, destrals, destrals especials per al llançament, falçs, llances i maces. Tots aquests podrien utilitzar-se en un combat de gladiadors. A més a més, s'ha donat el cas que algun tribut fabricués xarxes mitjançant les plantes de l'arena per tenir més recursos en la pesca i el combat cos a cos. A part de totes aquestes armes, n'apareixen unes que, encara que no s'utilitzessin els lluites de gladiadors, tenen una referència romana. És el cas de l'arc i les fletxes de la Katniss, en referència a Àrtemis; el trident d'en Finnicky, en referència a Posidó; i, si així ho volem considerar, del llamp utilitzat en el segon llibre, en referència a Zeus.

En quant als tributs d'Atenes, veiem que el seu motiu és el mateix: un càstig per la guerra perduda.

Els tributs representaven sacrificis que es feien a una força major, en un cas a Creta i en l'altre al Capitoli.

En els dos casos les persones escollides han de ser un nombre igual de nois i noies: set en el mite i dotze en el llibre. A més, l'ofrena es fa regularment: en el llibre cada any i en el mite anualment, cada tres anys o cada nou, segons les traduccions. Veiem també que les franges d'edat dels tributs són bastant semblants. En el mite s'especifica que aquests joves han de ser verges, així que tenint en compte l'època podríem imaginar que es tracta de nois i noies d'entre 10 i 16 anys. En el llibre tenen de 12 a 18 anys d'edat.

Explicat tot això, es veu clarament que aquests tributs existents en els llibres són el resultat d'una combinació entre els gladiadors de la cultura romana i els tributs del mite de laberint de Creta.

4.3 Arena (Amfiteatre)

L'Arena

La arena (també anomenada estadi o camp de batalla) és un gran recinte tancat, a l'aire lliure on els Jocs de la Fam anuals es duen a terme. Un nou estadi és dissenyat pels Vigilants cada any. En un any, podria ser un bosc dens, en el següent un erm congelat. Els Vigilants col·loquen trampes i idees enginyoses a la sorra, per entretenir al públic del Capitoli, ja que tots lo que hi passa és emès per la televisió.

Totes les arenes tenen una Cornucòpia, on els tributs són llançats per començar els jocs.

Així doncs, en aquest recinte que pot adoptar formes diverses i imprevisibles és on els tributs s'han d'enfrontar fins que només en quedi un de peus.

L'amfiteatre

Un amfiteatre és una gran edificació de l'arquitectura romana clàssica, normalment de planta oval amb un espai central a nivell del sòl i cobert de sorra (en llatí *arena*), el qual estava envoltat per tres nivells de graderies (*cavea*): en termes generals el primer a tocar de l'arena era pels personatges importants de la comunitat (*imma cavea*), el segon on seia la plebs romana (*media cavea*), i el tercer espai al capdamunt de la graderia on seien les dones (*summa cavea*). L'arena i les graderies estaven separades per un mur alt que protegia el públic. Als fonaments de les graderies hi havia diversos espais confinats (*fossae*) on s'hi tancaven els gladiadors (*spolia*) o les gàbies de les feres (*carcere*). També hi podia haver una sala de màquines per a les naumàquies. Els gladiadors accedien a l'arena a través d'unes portes (*vomitoria*) que connectaven amb les sales soterrades.

A l'amfiteatre se solien representar lluites entre gladiadors; lluites entre feres (*venatio*), que podia ser feres contra feres, gladiadors contra feres o homes llençats a les feres, que era un càstig deshonorós reservat per als desertors estrangers, als esclaus condemnats a mort i als cristians; i la mort de les persones que les autoritats havien condemnat a la pena capital (*vivicomburium*). Molt excepcionalment en alguns amfiteatres també tenien lloc representacions batalles navals entre vaixells (anomenades *naumaquia*) omplint l'arena d'aigua. També s'hi representaven els drames mitològics, unes representacions teatrals on cada actor tenia el mateix final que el seu personatge, és a dir, si aquest personatge moria enverinat, així ho feia el seu actor. A tot aquest conjunt d'espectacles se'ls anomena *munera gladiatoria*.

A l'amfiteatre s'oferien diferents espectacles amb la mort i la sang com a reclam, i era exactament això el que el públic buscava en anar a aquest recinte.

El primer amfiteatre es va construir l'any 59 aC per ordre del màxim pontífex romà i cap d'obres públiques, Gai Escríboni Curió. Els primers amfiteatres varen ser fets de fusta; posteriorment es van construir amb pedra. El primer que es va construir parcialment amb pedra va ser el d'August, l'any 30 aC. L'amfiteatre d'August va continuar essent l'únic que no estava construït totalment de fusta a la ciutat de Roma, fins que Vespasià va començar a construir el Colisseu o Amfiteatre Flavi, inaugurat l'any 80 dC, què va ser el més gran i complet dels amfiteatres romans.

Les relacions

Bé, en primer lloc veiem que els dos són uns recintes tancats on hi van unes persones a lluitar entre elles. En aquest sentit veiem que les activitats de la arena són les mateixes que les de l'amfiteatre en una lluita de gladiadors. Aquests combats estan televisats, de manera que en els dos casos ens trobem a un públic desitjós de comats i de sang.

També s'ha de tenir en compte que els tributs dins l'arena tenien un paper i l'interpretaven amb la finalitat de guanyar-se el favor de diferents patrocinadors i tenir més possibilitats de sortir com a guanyadors d'allí. Per posar un exemple, la Katniss en un principi fa veure que està enamorada d'en Peeta, i com veu que fent-ho els arriba ajuda de l'exterior, continua amb el seu paper fins al final (personalment, crec que el creure que estimar-lo era tan sols part del seu paper fa que no admeti els seus veritables sentiments per a ell). Aquest fet ho podríem relacionar amb els drames mitològics.

En un moment del llibre, els organitzadors dels jocs envien uns llops mutants a l'arena, amb la intenció de matar els tributs restants. Es podria considerar una adaptació de les venacions. I apart, el final d'en Cato és morir per culpa d'aquests mutants, cosa que es podria identificar com un condemnat llençat a les feres.

Una cosa que crida bastant l'atenció és que els tributs són enviats a l'arena a través d'uns ascensors circulars que farien la funció de les *vomitòria*.

El mateix fet que aquest estadi s'anomeni *arena* ens porta directament cap als combats en els amfiteatres, ja que el terreny on s'enfrontaven estava cobert de sorra (*arena* en llatí).

Per totes aquestes raons, podríem afirmar que l'Arena no és res més que una reinterpretació dels amfiteatres de l'antiguitat, uns estadis reservats a la crueltat, la sang i la mort.

4.4 Cornucòpia

En el llibre

La Cornucòpia és una gegant banya d'or (de plata a la pel·lícula) en forma de con amb una cua corbada. La Katniss diu en el primer llibre que té detalls de teixits, com la Cornucòpia que omplen el dia de la collita, això ella ajuda a Katniss, a en Peeta i a en Cato pujar la Cornucòpia al final dels jocs.

En cada un dels Jocs de la Fam, els tributs són posicionats al voltant de la Cornucòpia, en les seves plataformes mentre esperen el moment en què hagin de sortir. L'obertura té almenys 20 peus (6 m aproximadament) d'altura. La Cornucòpia està plena de subministres que podrien ajudar els tributs a sobreviure en els Jocs, com ara armes, roba, materials, envasos, aigua, aliments i medicina. Com més proper estigui un objecte de la Cornucòpia més valuós és.

En la mitologia

La cornucòpia (del llatí *cornu*, 'banya' i *copia*, 'abundància'), en català coneguda també com banya de l'abundància, és un símbol de prosperitat i aflluència que data del segle V a. C.

En la mitologia grega, la cabra Amaltea va criar amb la seva llet a Zeus. De nen, mentre jugava amb un dels seus raigs, Zeus va trencar -sense voler- una de les banyes de la cabra.

Per compensar Amaltea, a la banya trencada li va conferir poder perquè, a qui la posseís, li concedís tot el que desitgés.

D'aquí va sorgir la llegenda de la cornucòpia. Les representacions originals eren de la banya de la cabra ple de fruites i flors. A diverses deïtats, especialment a Fortuna, se'ls representava amb la banya de l'abundància.

Posteriorment la banya es va desvincular d'Amaltea per esdevenir símbol de riquesa. Usualment se la representa plena de fruites i flors que vessen, com a signe d'abundància de la natura. També pot contenir riqueses minerals, monedes, etc.

Relacions

Com hem mencionat abans, la cornucòpia és un objecte en forma de banya fet d'or que concedeix a qui la posseeix el que desitja. Podríem dir que és la llàntia del geni de la mitologia grecoromana.

Així doncs, imaginem-nos que som tributs, ens han enviat a l'arena i hem de sobreviure, Què desitgem? Aliments per subsistir, eines per poder crear-nos un petit refugi o facilitar-nos accions i, sobretot, armes per defensar-nos. Això és el que ens ofereix la Cornucòpia en els Jocs: la supervivència.

Tot i això, aquest “procurador de desitjos” té una cara amagada. És cert que et pot proporcionar tot allò que anheles, però, com passa amb els genis, els desitjos es “distorsionen”. És sabut que quan a un geni de la llàntia li demanes alguna cosa, aquest farà el que sigui per girar el desig en contra teu. Per exemple, si desitgessis ésser immortal, el geni faria que no morissis mai però que el teu cos continués envellint, de manera que tu desitgessis no haver formulat mai aquest desig.

De la mateixa manera funciona la cornucòpia en *Els jocs de la fam*. Aquest element emblemàtic t'ofereix allò que més desitges en aquell moment, la supervivència; però aquesta “amabilitat” és una arma de doble fil, ja que en gairebé totes les edicions d'aquests jocs un gran nombre de tributs moren intentant agafar els objectes que hi ha en aquesta cornucòpia.

4.5 Districtes (Províncies)

Els districtes

La nació de Panem està dividida en un total de tretze nacions-estats coneguts com districtes separats de la capital, el Capitoli. Dotze d'ells són reconeguts com operatius pel Capitoli, i cada un és l'únic responsable per produir, adquirir i perfeccionar béns en una indústria particular dictada pel Capitoli. D'aquesta manera, cada districte s'especialitza en la producció d'un bé en concret que s'exporta a la Capital.

Tots els districtes estan sota l'implacable poder del Capitoli i no tenen cap influència pel que fa a les polítiques nacionals de Panem més enllà dels seus territoris individuals. En cada districte hi ha un alcalde que s'encarrega de l'administració interna del districte que regenta. Dins de cada districte es troben també els pacificadors, que són una força de policia militar controlada pel Capitoli, no pel districte. La seva tasca és mantenir l'ordre en tot Panem i mantenir als seus ciutadans controlats, mostrant brutalitat i poca pietat davant d'ells. Actuen com a policia dins de cada districte, i són liderats per un cap. S'asseguren que les lleis del Capitoli es compleixin correctament i sancionen als qui les trenquen. Els càstigs consisteixen normalment en flagel·lacions públiques, on s'amarra al què ha infringit la llei a un pal i és assotat en diverses ocasions.

Originalment existien tretze districtes en Panem. Durant els Dies Foscos (la guerra entre el Districte 13 i el Capitoli), el Districte 13 va ser eliminat pel Capitoli i no és reconegut com operatiu.

Els districtes gairebé no interactuen entre si ja que és il·legal; és per això que cada districte té una cultura única amb fortes influències pels béns que produeix. Els nivells de benestar varien considerablement, i de vegades depenen dels béns produïts; alguns districtes, com el 11 o el 12, són molt més pobres que altres; com l'1, el 2, i el 4, encara que cap districte és tan ric com el Capitoli.

- Districte 1: És un dels districtes més rics de Panem. La seva indústria principal és la fabricació d'articles de luxe per al Capitoli. Alguns d'ells inclouen diamants i altres pedres precioses. Pel que sembla els pares en aquest districte criden als seus fills amb noms de pedres precioses i els seus atributs, que pot ser un reflex de la naturalesa de "glamur" del districte. Els nens al Districte 1 se senten orgullosos de competir als Jocs. És un dels districtes amb més casos de voluntaris. Els tributs d'aquest districte són sempre al grup de tributs que s'uneixen per encarregar-se dels febles, anomenats Tributs Vocacionals o simplement, Vocacionals.

- Districte 2: És un dels districtes més rics de Panem. Públicament és representat com la pedrera nacional, així com el Districte 13 era conegut per la mineria de grafit; però, extraoficialment, és on la majoria dels Pacificadors són entrenats i on les armes són manufacturades. El Districte 2 va ser recompensat amb un millor tracte i condicions de vida per als seus ciutadans per la seva lleialtat al Capitoli. Es troba situat a les Muntanyes Rocoses, a prop del Capitoli. El districte està format per petits pobles, tots situats al voltant d'una mina. Encara que tenen un tracte preferencial pel Capitoli, els treballadors de les mines pateixen de la mateixa manera que en altres districtes, i el districte no és exclòs dels Jocs de la Fam anuals. Els tributs d'aquest districte també formen part dels Vocacionals hi acostuma a haver bastants voluntaris.

- Districte 3: La seva principal indústria és la tecnologia. S'especialitzen en televisors, ordinadors i qualsevol aparell electrònic. Abans de la rebel·lió era un dels districtes més rics en Panem. La majoria dels seus habitants treballen en fàbriques i són adeptes amb l'enginyeria. En *En flames*, durant la Gira de la Victòria, Katniss s'adona que aquest és un dels districtes, juntament amb el 8 i el 4, que es mostren feliços per veure-la, suggerint que és un dels districtes més rebels. És implícit en el llibre que els seus ciutadans viuen en la misèria, ja que va ser un dels primers districtes a començar l'aixecament. Normalment, els tributs del Districte 3 no destaquen per la força física, sinó per l'ingeni.

- Districte 4: És un dels districtes més rics de Panem. La seva indústria és la pesca, la qual cosa és útil per als tributs en els jocs, ja que obtenen experiència usant xarxes i tridents, fent hams i identificant animals marins comestibles. Essent un dels districtes més rics, el districte 4 tendeix a produir Tributs Vocacionals, els qui es fan voluntaris per participar en Els Jocs de la Fam.

- Districte 5: La seva indústria principal és l'energia i l'electricitat de tota la nació. El districte 5 probablement tampoc tingui problemes econòmics, ja que segons informació revelada, pocs nens demanen tesselles. Tot i això, no entra dins el llistat dels predilectes del Capitoli (1, 2 i 4) i, per tant, no entren dins els Tributs Vocacionals i no hi ha una gran llista de voluntaris.

- Districte 6: La seva indústria principal és el transport. Es coneix que l'addicció a la morflina (un analgèsic del Capitoli semblant a la nostra morfina) és un problema per als vencedors d'aquest districte. Aquests van ser anomenats per la Katniss com "addictes a la morflina".

- Districte 7: Proveeix fusta al Capitoli, i són coneguts per ser bons amb les destrals. Gràcies a l'ús de destrals en la seva vida diària, els seus tributs tenen una mica de preparació física per als jocs. El Districte 7 està aparentment cobert amb una gran porció de boscos. D'acord amb Johanna Mason, els tributs s'han disfressat d'arbres per a la desfilada dels tributs des de fa 40 anys.

- Districte 8: La seva indústria principal és fer roba i tèxtils. Tenen almenys una fàbrica per fer els uniformes dels Pacificadors. Els ingressos en el Districte 8 han de ser molt baixos, ja que la Twill, una fugitiva d'aquest districte, esmenta que treballa en una fàbrica d'uniformes per als Pacificadors durant 4 hores després del seu treball a temps complet com a professora. Bonnie, una alumna de la Twill, també fugitiva; també esmenta que treballa per quatre hores després de sortir del col·legi. La Katniss descriu el Districte 8 com "un lloc urbà lleig amb vapor industrial, la gent viu en petites cases, amb tot just una mica de vegetació a la vista".

- Districte 9: Aquest districte és responsable de la producció de cereals. S'esmenta que el Districte 9 té moltes fàbriques, probablement per processar els grans.

- Districte 10: És un dels districtes pobres de Panem. La seva indústria principal és la ramaderia i són els que proveeixen de carn el Capitoli. Els seus tributs no acostumen a aguantar molt de temps a l'arena i no tenen molts vencedors dels Jocs.

- Districte 11: És un dels districtes més pobres, just després del Districte 12. La seva indústria és l'agricultura; horts i camps de blat i cotó envolten el districte. Gairebé tot el que sembren va al Capitoli, malgrat la fam dels habitants del districte; si qualsevol dels ciutadans del Districte 11 és sorprès menjant els cultius, són fuetejats en públic. Els seus habitants es distingeixen per tenir la pell marró fosc.

- Districte 12: És el districte més pobre de la nació de Panem. Localitzat a les muntanyes, i amb una població d'uns 10.000 habitants, el Districte 12 s'especialitza en la mineria de carbó. Les seves condicions de vida són pèssimes, fins a arribar al punt que la majoria de la població es mor per inanició. Per aquest motiu, els habitants d'aquest districte han recorregut a mesures extremes per aconseguir aliment. Entre aquestes mesures trobem el cas de la prostitució (en el llibre s'esmenta que aquesta activitat la freqüenta el cap dels Pacificadors del Districte 12, en Cray, i que només sol·licita a noies joves. S'ha de tenir en compte que la gent corrent del districte no té suficients

recursos per fer aquest tipus d'activitats i que només quedava en mans dels poderosos). Apart d'aquest fet, la tanca elèctrica que envoltava el districte, que suposadament ha d'estar electrificada, mai ho està, donant pas a la caça il·legal, encara que no penada, ja que la carn fresca era desitjada per tots els habitants, fins i tot els poderosos. La venda i l'intercanvi de productes il·legals (mercat negre) es fa en un edifici anomenat la Ferradura, que abans servia de magatzem per al carbó de les mines però que amb el pas del temps es va abandonar. El Districte 12 no havia guanyat els Jocs en anys fins que Haymitch Abernathy va guanyar el Segon Vassallatge dels Vint-i-cinc. En el primer llibre de la trilogia, s'esmenta a un altre guanyador, però ja no es diu res més d'ell.

- Districte 13: És el districte que es pensava que havia estat destruït pel Capitoli durant la primera rebel·lió. Es diu que és inhabitable, que les ruïnes encara fumegen de les bombes tòxiques que van caure al districte. No obstant això, el districte segueix funcionant però ocult sota terra, amb un acord amb el Capitoli per romandre independent a canvi no començar una guerra nuclear amb Panem. La seva indústria, públicament, va ser la mineria de grafit i, extraoficialment, la tecnologia nuclear.

Les províncies

Després de la Primera Guerra Púnica (262-241a.C.) el territori controlat pels romans va començar a estendre's pel Mediterrani. En veure els beneficis de la tinença d'amplis territoris, la posició dels governadors de Roma va canviar per a convertir-se en expansionista, tenint el clar objectiu de conquerir més terres. En vista que un vast territori era més difícil de controlar que un de petit, els caps de Roma van optar per dividir el terme en diferents províncies, situant al cap de cadascuna un cònsol o un antic pretor connectat directament amb la capital. A més a més, a cada província se li assignava un nombre de legions (exercit).

A principis de cada any, les províncies eren repartides als seus futurs governants per mitjà d'un sorteig o d'un nomenament. Sovint es donaven les províncies on hi havia més problemes dels esperats (rebel·lions, invasions bàrbares...) als còsols, que tenien el més gran prestigi i més experiència, mentre que la resta eren atribuïdes als pretors i propretors. La distribució de les legions a les províncies també depenia del perill que hi havia a cadascuna d'elles. L'any 14, per exemple, la província de Lusitània no tenia una legió permanent però la Germània Inferior, en què la frontera del Rin encara no havia estat pacificada, tenia una guarnició de quatre legions. Aquestes províncies problemàtiques eren les més desitjades pels futurs governadors. Els problemes comportaven guerra, i la guerra era una oportunitat de saquejar ciutats, fer presoners per a vendre'ls com a esclaus i enriquir-se.

Amb el pas del temps, el territori de Roma va anar creixent més i més, fins a arribar a un punt que, durant l'Imperi, la mentalitat expansionista romana va haver de canviar per a una altra totalment diferent: la de conservar el territori. Els romans dominaven tot el Mediterrani, i ja costava prou energies i costos econòmics mantenir el que ja tenien. No tenia sentit malgastar més recursos en conquerir terres que podrien significar perdre-ho tot.

Després de Teodosi, l'any 395, l'Imperi Romà es va dividir en dos: el d'Orient i el d'Occident. Fins llavors, la evolució de les Províncies havia anat de manera paral·lela, però en produir-se aquest trencament, l'Est i l'Oest van evolucionar de manera totalment diferent, fins a arribar al punt que l'Imperi Roma d'Occident va caure l'any 476; i el d'Orient, el 1453.

Relacions

Tant en el cas de Panem com en el de Roma veiem que es tracten de les divisions administratives del territori. Dins de les característiques com a divisió política d'una nació, veiem que els districtes de Panem tenen un governant amb el títol d'alcalde que no està subjecte directament al Capitoli i pot organitzar el seu terme de la manera que li sembli més convenient, però que tot hi així obeeix tots els seus mandats ja no té el poder suficient per oposar-s'hi, i un exercit, els Pacificadors, subministrat per la capital amb una connexió directa amb aquesta, que és el que vigila que les ordres del Capitoli es compleixin sense excepcions i aplica els càstigs corresponents a les infraccions de les lleis i ordres. En canvi, a Roma, el senador o pretor que regentava una província estava connectat directament amb la capital, la qual li donava pràcticament totes les indicacions per a l'administració de la província. A les províncies també s'hi enviava un exèrcit, les legions, connectat directament amb Roma, amb l'obligació de fer complir les lleis d'aquesta i castigar els infractors; funció que coincideix amb els Pacificadors.

En quant a la producció de bens, cada districte de Panem s'especialitza en un bé en concret (fusta, carbó, pesca...) i no exporten res més enllà del seu producte assignat. En canvi, a les províncies romanes cadascuna d'aquestes podia exportar i comerciar amb qualsevol excedent que tingués, tot i que és cert que algunes d'aquestes províncies eren conegudes per un tipus de producció en concret. Per exemple, la Hispania Citerior (administrada per Tàrraco) era coneguda per la producció de vi, no de gaire qualitat però en grans quantitats per a les tropes romanes.

Si ens fixem en la història de ambdues nacions, veiem que totes dues coincideixen en que tenen un

punt crític que marca la evolució de cadascuna. En ambdós casos ens trobem amb un “desmembrament”: la partició de l'Imperi Romà en dos (any 395) i la eliminació del districte 13. En el cas de Roma, es creen dues potencies totalment alienes a l'altra que creixen i evolucionen de maneres diferents, sense involucrar-se altre cop amb l'altra meitat”. A Panem, en canvi, es creen dues potencies diferents on l'objectiu de cadascuna és eliminar l'altra.

4.6 Patrocinadors (Espectadors)

Patrocinadors

El patrocini consisteix en que un mentor ha d'enviar als seus tributs alguna cosa per mantenir-los amb vida i això s'aconsegueix mitjançant els patrocinadors. Aquests patrocinadors són espectadors dels jocs, tant del Capitoli com dels districtes, que desitgen, per diversos motius, que un participant en concret guanyi i, per tant, gasten els seus diners en regals per a aquest tribut per ajudar-lo a sobreviure. Normalment els patrocinadors són habitants del Capitoli, ja que per a ells no suposa un gran esforç monetari. Els tributs són patrocinats causa de la seva primera impressió en la desfilada dels tributs, les puntuacions de l'entrenament, en les entrevistes, el rendiment a l'arena, així com una sèrie d'altres factors, com les apostes.

Les donacions dels patrocinadors són enviades a l'arena a través de paracaigudes de seda o de plata. Quan els jocs estan més avançats, els regals són més cars. No obstant això, qualsevol regal que s'envia costa una quantitat exorbitant de diners.

Els patrocinadors donen les seves donacions als mentors. Quan té els “regals”, el mentor del tribut corresponent decideix si enviar-los o no.

Espectadors

Una de les distraccions dels ciutadans de l'Imperi Romà eren els espectacles. Entre aquests trobem les actuacions en els teatres, les curses de carros al circ i, el més famós i concorregut, les lluites de gladiadors a l'amfiteatre.

En els combats de gladiadors a l'Antiga Roma era comú que quan un dels lluitadors queia viu al terra els espectadors decidissin el seu destí. Si creien que el gladiador mereixia continuar viu, el públic onejava uns mocadors i cridava *mitte* (deixa'l anar). En canvi, si creia que havia de morir, s'indicava dirigint el polze cap avall (*pollice verso*). La decisió dels espectadors depenia de la trajectòria del gladiador, el desenvolupament del combat en qüestió, apostes, etc.

Si bé és cert que en aquests casos la voluntat dels espectadors era molt valorada, al final el que de debò comptava era la decisió de l'organitzador dels jocs, que podia fer cas o no del públic.

Relacions

En ambdós casos es tracta del públic d'un espectacle basat en la sang i el fetge on només hi pot haver un guanyador. Aquests espectadors tenen un paper crucial en el desenvolupament del joc, ja que poden marcar la diferència en el destí dels participants.

Es pot observar que la raó del *mitte* i el *pollice verso* és la supervivència o la mort respectivament d'un tribut. Els patrocinadors, al cap i a la fi, el que fan en enviar una ajuda al tribut és decidir si volen que aquest visqui o mori. Podríem dir que el patrocini és un *mitte/pollice verso* indirecte. També veiem que les raons d'enviar un regal al tribut són les mateixes que el *mitte*: l'estima per aquella persona jugant-se la vida, apostes, etc.

A més a més, ambdós són decisions "indirectes", ja que en el cas de Roma el que finalment decidia si fer cas o no als espectadors, i als Jocs, el mentor decidia si enviar o no el regal.

També cal mencionar el fet que els patrocinadors ajuden als tributs amb diferents objectes, cosa que ens recorda a Ariadna. Ella va ajudar a Teseu (tribut) mitjançant un fil (objecte), amb el qual ell va aconseguir sortir del laberint (arena).

4.7 Mentors (Lanistes)

Els lanistes

A l'antiga Roma, el lanista era el personatge encarregat de reclutar y de formar als gladiadors, posant-los a disposició dels organitzadors de los jocs. A més a més, era comú que aquest lanista fos un exgladiador. A més dels guanys que el manteniment d'una escola de gladiadors (ludus) podia proporcionar al seu amo, la possessió de gladiadors podia permetre al lanista un exèrcit privat, cosa que suposava tenir un pes en la política de Roma. Per aquest motiu l'any 65 aC. Es va dictar una prescripció que va limitar el nombre de gladiadors que podien posseir els lanistes.

Els lanistes contaven amb la col·laboració d'un nombre de persones que els ajudaven en la formació dels gladiadors. Entre aquests auxiliars destacaven els doctors, que eren els que realment formaven els gladiadors i que solien ser gladiadors retirats. Però per a que la formació fos perfecta eren necessàries altres persones, com metges, massatgistes, armers i un divers nombre d'esclaus. L'organització estava fortament jerarquitzada, amb el lanista en el lloc més alt. Encara que els lanistes més poderosos tenien un local fix, existia també la figura del lanista ambulat, que anava oferint els seus serveis per tot l'Imperi. Els lanistes, durant la República, llogaven els seus gladiadors als organitzadors de combats. Entre ambdues parts s'arribava a un acord en el que es valorava a cada gladiador en funció de la seva qualitat i el resultat del combat. Així es fixava un preu per totes les situacions possibles del combatent: per si sobrevivia, per si era ferit o per si moria.

Els lanistes més poderosos també proporcionaven els altres personatges que acompanyaven l'espectacle: jutges, músics, etc., així com també a vegades les armes. Al principi els preus d'aquestes transaccions eren lliures, però en el segle II dC es va haver d'intervenir per a posar fi als abusos que s'estaven produint. Es van establir una sèrie de preus fixos, segons la categoria del gladiador, dels quals el lanista havia de pagar una taxa a l'Estat en forma d'impostos.

Els mentors

Un mentor és un vencedor d'alguna de les edicions anteriors des Jocs de la Fam a qui se li encarrega entrenar als posteriors tributs del seu mateix districte. Normalment són dos, un home i una dona, però si es dona el cas que no hi ha suficients guanyadors, només n'hi haurà un.

Els mentors preparen els seus respectius tributs per a sobreviure a l'arena, els donen consells d'estratègia i els ajuden a preparar-se per a la seva entrevista amb en Caesar Flickerman. Un mentor també és important per a proporcionar patrocïnadors als seus tributs, així com per fer que rebin

diferents regals a l'arena.

Tots els mentors viuen dins la Vila dels Vencedors, una zona residencial que hi ha dins cada districte preparada per a que hi visquin els vencedors dels jocs. Aquestes residències són cases luxoses que disposen de totes les comoditats a les que la resta del districte no té accés.

Relacions

Podem veure que entre aquestes dues figures hi han diferents paral·lelismes. El primer d'aquests és la seva funció. Ambdós tenen la obligació de preparar els seus lluitadors (gladiadors en el primer cas, tributs en el segon) per a la batalla que han de lliurar a continuació. A més a més, tots dos tenen un passat "militar", un com a gladiador i l'altre com a tribut i, per tant, tots els consells que poden donar als seus deixebles són de gran utilitat. També cal mencionar que tots dos es recolzen en altres persones per ensenyar i tenir cura dels tributs o gladiadors, per això en els *Jocs de la Fam* veiem que els tributs tenen l'opció de passar per diversos entrenaments abans d'entrar a l'arena, així com també estan ben alimentats i cuidats. Els lanistes també tenien l'obligació d'alimentar bé i de cuidar sanitàriament els seus gladiadors.

Una altra relació la veiem en els habitatges. Ambdós viuen en cases luxoses, amb moltes més facilitats de les que qualsevol persona mitjana té a casa seva. La diferència entre aquestes dues és que l'habitatge del lanista s'utilitza també com a ludus. En canvi, la casa del mentor és simplement això: casa seva. El ludus dels *Jocs de la Fam* es troba situat en unes instal·lacions del capitol.

La diferència principal entre lanista i mentor és que el lanista també té interessos empresarials en els seus gladiadors, al contrari que el mentor. El lanista compra i ven gladiadors amb l'objectiu d'enriquir-se, fet que en *Els Jocs de la Fam* no té raó de ser, ja que un guanyador ja és ric de per si.

4.8. Desfilada (Pompa)

La pompa

La pompa era una solemne desfilada de caràcter religiós que precedia les curses de carros. Aquesta desfilada l'obria la persona (magistrat) que patrocinava els jocs. Seguidament, es mostraven els corredors que participarien en la cursa a continuació. Davant el carro, se situaven els músics i els dansaires; al voltant, els clients; i darrera, imatges dels déus acompanyades pels sacerdots.

Aquesta desfilada s'havia de dur a terme a la perfecció. Si es cometia alguna errada, calia començar un altre cop des del principi.

La desfilada del llibre

La desfilada dels tributs és un esdeveniment en el que els tributs es presenten al públic abans de cada edició dels Jocs de la Fam. Generalment van vestits de la professió que s'exerceix en el seu districte. La desfilada es realitza en el cercle de la ciutat del Capitoli fins arribar a la Mansió Presidencial. La desfilada dura al voltant de vint minuts.

La desfilada comença amb l'himne de Panem, al Cercle de la ciutat. Al començament, van sortint per un túnel els tributs del Districte 1, i així successivament fins al Districte 12. Els tributs generalment van saludant o en silenci mentre somriuen a la multitud, que ha d'aclamar i jutjar, segons els seus vestits, a qui haurien de patrocinar. La desfilada és comentada des d'un balcó per en Caesar Flickerman i en Claudius Templesmith. Tots dos seleccionen el seu vestit favorit i els comenten.

La desfilada no sol durar gaire(normalment, uns 20 minuts). Els carros són tirats per quatre cavalls blancs cadascun i a una velocitat no molt gran, ja que els habitants del Capitoli han de poder observar amb deteniment cada tribut. En cas que sigui de nit, hi ha un focus que apunta a cada tribut.

En arribar a la Mansió Presidencial de Coriolanus Snow, els carros s'alineen en una posició en la que l'1, el 2, el 3 i el 4 queden primer, després el 5, el 6, el 7 i el 8, i finalment el 9, el 10, el 11, i el 12. Quan la formació finalitza, el president Snow surt al balcó i dóna la benvinguda als tributs de cada Districte, brindant pels pròxims Jocs de la fam. La desfilada finalitza després del discurs i els tributs són portats de tornada al Cercle de la ciutat amb els carros, fins al túnel on tornarà cadascú al seu apartament.

Relacions

En ambdós casos veiem que es tracta d'una presentació en forma de desfilada dels participants i el patrocinador dels jocs que es donaran a continuació. En aquesta desfilada els assistents poden veure per primera vegada els lluitadors, triar el seu preferit i orientar cap a on aniran dirigides les seves apostes. La diferència entre aquestes dues desfilades és el motiu d'aquesta: a l'Antiga Roma tenia un sentit religiós que els *Jocs* passa a ser totalment lúdic.

En el món actual podríem relacionar aquesta desfilada amb els partits de futbol: abans de començar, hi ha una presentació de tots els jugadors de cada equip per a que el públic els vegi, els conegui (si encara no ho fan), faci prediccions del desenvolupament del partit... és exactament el que ens trobem en la desfilada dels *Jocs*.

Podríem dir que es la celebració inaugural dels jocs principal que es celebraran a posteriori.

Al remarcar, però, una altra semblança: les curses de carros que seguien la pompa només tenien un guanyador, ja fos una persona o un equip. Es pot veure clarament la similitud entre la dinàmica de les curses i la dels *Jocs*, ja que és la mateixa.

4.9 Àvox

En el llibre

Un Àvox és una persona que ha estat castigada per rebel·lar-se contra el Capitoli; en altres paraules, és un traïdor. Com a càstig, els tallen la llengua, per la qual cosa perden la capacitat de parlar. A més, les persones no han de dirigir-se a ells a menys que sigui per donar-los alguna ordre ja que quan un es converteix en un àvox perd la seva identitat i llibertat; només es pot dedicar a servir algú altre. En altres paraules, es converteix en un esclau del Capitoli.

Els àvox que apareixen al llarg de la història són: Lavínia, Dàrius, Pollux i Cray.

En l'Antiga Roma

Òbviament, essent terme àvox una invenció de la saga no existeix com a tal a la època romana. Tot i això, ho podríem relacionar amb les persones que es rebel·laven en contra del governant o que desertaven d'un exèrcit, cosa que mereixia, en aquella època, un càstig físic sever.

Relacions

En primer lloc, com a relació més evident entre els àvox i la cultura grecoromana tenim la sintaxi: "àvox" és un derivat del prefix Grec "a-" que significa "sense" i la paraula del llatí "vox", que significa "veu". Llavors, Àvox significa "sense veu". Aquesta és una descripció bastant gràfica i encertada, ja que el càstig que defineix un Àvox és tenir la seva llengua tallada.

En segon lloc, ens podem fixar en el fet que per convertir-se en un àvox és necessari haver comés el delictes de rebel·lió contra el Capitoli. Seguint aquesta línia d'informació, ens trobem que els càstigs que els romans infligien als seus rebels o desertors és bastant extensa. Estem parlant de represàlies físiques com cremades, fustigació, execucions públiques (decapitació, crucifixió...), humiliacions del cadàver, asfíxia, tortures i l'amputació de membres.

Entre aquests membres, els que més s'acostumaven a amputar eren mans, braços i cames, però qui ens diu que no n'hi ha hagut cap càstig en el que el membre a amputar fos la llengua? Seria lògic, per exemple, que fos el càstig per la difusió d'informació confidencial.

4.10 Tessel·les (Repartiments d'aliments)

Tessel·les

Les tessel·les són subministraments molt escassos de gra i oli, que haurien de valer un any, per a una persona.

L'opció de rebre tessel·les està disponible en els districtes de Panem als nens entre les edats de 12 a 18 (els que són elegibles per participar en els jocs). Si la seva família està lluitant per menjar, tenen l'oportunitat de que el seu nom s'afegeixi un cop addicional per cada membre de la seva família en la collita a canvi d'una tessel·la. Un cop fet això, poden recollir racions d'oli i gra una vegada cada mes durant un any. No obstant això, això no és suficient per sobreviure ja que molts habitants encara requereixen diners per a necessitats bàsiques, com ara el lloguer, sabó, fil, cordons per sabates i espelmes. Les tessel·les s'acumulen, per tant, el nombre d'entrades per a la collita d'un any es passen al següent.

La pràctica d'intercanvi d'entrades de tessel·les és especialment comuna en els districtes més pobres com el Districte 10, 11 i 12, mentre que és molt menys comú en els districtes més rics, com ara els Districtes 1, 2 i 4.

Repartiments d'aliments

En els temps de l'Imperi Romà trobem dos tipus de repartiments d'aliments diferents: el que es feia en la relació patró(*dominus*)-client(*cliens*) i el que es feia de part del govern cap a les famílies més pobres.

Dominus-Cliens

La clientela és una classe social de l'Antiga Roma. Les persones que hi pertanyien, els clients, eren persones d'un rang socio-econòmic inferior que establien una relació de patronatge amb una persona d'un rang superior (*dominus*).

Els clients es consideraven part de la família del seu patró, però a un nivell inferior que els que hi estaven vinculats amb la sang. Per aquesta raó, els clients estaven sotmesos a la voluntat del *pater familias* (el cap de la família) i podien ser enterrats en el sepulcre comú de la família del patró.

La base de la relació clientelar consistia en que el client visitava al seu patró cada matí, quedava a la seva disposició i li mostrava els seus respectes. A canvi d'això, rebia manteniment econòmic per a la seva família i la *sportula*, una cistella amb aliments bàsics per a la família: oli, carn de porc i pa (blanc per les classes altes i integral per a les més baixes).

Apart, el client també estava obligat a acompanyar el seu patró a la guerra i a contribuir en el seu rescat en cas de que fos apresat.

Més tard, en els temps de la República, els clients estaven obligats a votar al seu patró, ja que es requeria d'un gran nombre de vots per accedir al poder polític.

Un *dominus* guanyava poder i reputació segons el nombre de clients que tenia, ja que un gran nombre de clients significava que aquell patró tenia un gran poder adquisitiu, ja que estava obligat a mantenir-los a tots.

Distribució d'aliments a Roma

En un principi, els territoris romans eren autosuficients, però en expansionar-se i augmentar la població, això va canviar. Des del segle VI aC. Roma havia patit escassetat d'aliments i períodes de fam ben documentats. L'any 123 aC, el cost de la vida va elevar dràsticament, de manera que Caius Gracchus va permetre a tots els ciutadans l'adquisició de gra dels graners públics a preus inferiors als del mercat. Així apareix l'*annona*, un sistema de distribució d'aliments a les classes més necessitades de la població. Amb el pas dels anys, la *annona* es va transformar en un subsidi generalitzat.

En els últims anys de l'Imperi, la distribució gratuïta d'aliments va cessar, encara que va continuar la venda dels mateixos a preus subvencionats.

La paraula "*annona*" es deriva de la deessa Annona, deessa de la collita, que al seu torn es deriva de la paraula *annus*, any, donat el caràcter anual de les collites.

Relacions

En primer lloc, es pot observar que la paraula "tessel·la" prové del llatí *tesella*, que és com s'anomenen les peces cúbiques que formen un mosaic.

També es pot veure que tots tres sistemes són maneres de donar a les famílies amb menys recursos econòmics una manera de subsistir, aliments per sobreviure.

Tots tres sistemes són cíclics, és a dir, es fan cada un cert període de temps. Les *tessel·les*, cada any durant la Segra; la *sportula*, cada matí quan el client visitava el seu patró; la *annona* és la que es diferencia en aquest sentit, ja que és un mercat subvencionat, però el seu nom fa referència al cicle de la collita, que es renova anualment.

En tots tres sistemes veiem que es reparteixen aliments bàsics per a l'alimentació: en la *sportula*, oli, carn de porc i pa; en l'*annona*, blat; i en les *tessel·les*, gra i oli. El factor comú veiem que és el cereal, amb el qual al llibre s'utilitza bàsicament per fer pa. Això resulta curiós quan ens adonem que el país s'anomena *Panem* (pa en llatí), i que tot el sistema d'alimentació i vida d'aquest estat es basa en la locució llatina *panem et circenses*, que s'explica en un altre punt.

4.11 La sega (Saturnalia)

La sega

És un esdeveniment anual que té lloc en tots els districtes abans de cada Joc de la Fam, on els tributs dels propers Jocs són escollits. Aquesta “festivitat” es realitza anualment a l'època de la collita (finals de primavera).

Cada districte tria a l'atzar el nom d'un noi i una noia tribut a partir de dues urnes de vidre separades, una per els nois i l'altra per les noies. Els recollits són llavors els tributs oficials per als propers Jocs. Per qualificar per a una collita, s'ha de tenir entre dotze anys i divuit anys d'edat. Una vegada que es compleix dotze anys, el nom d'un tribut potencial s'introdueix en la collita un cop i després, a mesura que passen els anys, la collita és acumulativa. En altres paraules, quan un tribut compleix tretze anys, el seu nom s'agrega una vegada més. Això continua fins als 18 anys, on s'introdueix el nom a 7 vegades.

Cada grup per edat és mantingut en un àrea acordonada a la plaça del poble, esperant que algú sigui seleccionat. Les collites prenen lloc en moments diferents en els diferents districtes, d'aquesta manera els ciutadans del Capitoli poden veure'ls en viu per televisió. Molts membres del públic, que mostren poca o cap simpatia pel tributs, sovint fan apostes sobre qui serà escollit. A menys que algú ja estigui en el llit de mort, rebran pena de mort per no atendre la collita del districte.

Les Saturnalia

Les Saturnalia van ser una festa romana dedicada al deu Saturn, que se celebrava cada any entre el dia 17 i el 23 de desembre.

En la religió romana primitiva, a Saturn se li atribuïa la introducció a l'agricultura i a la vida civilitzada. La festa es feia prop de l'inici de l'hivern quan les feines del camp ja s'havien acabat; va ser celebrada antigament per les poblacions rústiques i mentre durava no es podien fer negocis, les corts de justícia estaven tancades, les escoles tenien vacances, i començar una guerra o castigar un culpable es considerava una impietat. A més a més, eren unes dates que simbolitzaven la fi de les disputes militars. Fins i tot els esclaus gaudien d'algunes llicències i podien vestir com persones lliures, tenien llibertat de paraula i podien menjar en igualtat amb els seus amos. Se sap que en molts casos aquests amos i esclaus canviaven els papers.

Amb el temps es va estendre a la ciutat i va esdevenir una festa molt popular. Els edils organitzaven distraccions. Les celebracions tenien certes similituds al modern carnaval (per exemple l'elecció d'un rei) i al Nadal, ja que era tradició obsequiar la família amb regals.

Relacions

En un principi, aquestes celebracions ens poden semblar completament diferents, ja que una és a l'hivern i l'altra a la primavera; una és religiosa i l'altra no; etc. Tot i això, s'hi poden observar diversos paral·lelismes.

Entre aquests hi ha el fet que la sega se celebra al final del cicle de l'agricultura. En canvi, les Saturnalia ho fan al principi, en honor a Saturn, déu que antigament era relacionat amb l'agricultura. A més a més, durant les Saturnalia se suposava que es posava fi als conflictes bèl·lics del moment. A la sega se celebra que la guerra entre el Districte 13 i el Capitoli va finalitzar.

I finalment veiem que en les Saturnalia era comú vestir-se amb la roba típica d'un estament al que un no pertanyia, en diferents paraules, robes extravagants, com en el carnaval. En els Jocs de la Fam tenim la desfilada, on els tributs, guiats per uns estilistes, porten robes totalment extravagants per cridar l'atenció del públic.

4.12 Societat

En el llibre

Un cop ens endinsem en el món dels Jocs de la Fam, ens adonem que la societat que viu a Panem està molt estructurada, formant una societat estamental piramidal. És a dir, hi ha diferents classes socials que es diferencien per els privilegis que té cadascuna. Com més amunt de la piràmide estigui, majors seran les facilitats que tingui la classe corresponents, però el seu nombre d'integrants serà menor. D'aquesta manera, ens trobem amb una gran majoria de la població pobra (part baixa de la piràmide) i a una petita minoria amb privilegis (part alta de la piràmide). És el mateix principi que regeix les societats antigues.

Els estaments que apareixen en el llibre (de més a menys privilegiats) són:

- El president: és la persona que dirigeix el país.
- Guanyadors dels Jocs: un cop un tribut és coronat com a guanyador, passa immediatament a formar part de la minoria privilegiada i, al ser famós, té una gran influència sobre la societat.
- Habitants del Capitoli que ostenten un càrrec: poden ser polítics, presentadors, jutges dels jocs, estilistes, etc.
- La resta d'habitants del Capitoli.
- Pacificadors: formen l'exèrcit del Capitoli. La majoria provenen del Districte 2. El seu nivell de vida depèn del districte al què se'ls envia.
- Habitants dels districtes rics*: no tenen ni de lluny tants privilegis com el Capitoli, però disposen d'un nivell de vida bastant decent.
- Habitants dels districtes pobres*: viuen en la misèria i s'hi pateix molta fam. La majoria d'ells moren d'inanició.
- Àvox: són persones que han comès un delictes en contra del Capitoli. Per haver comès aquest delictes, se'ls talla la llengua i són enviats al Capitoli com a servents.

*Dins dels districtes també hi ha diferents nivells socials. Les persones amb un càrrec polític estarien per davant del poble, i aquest es dividiria segons la riquesa de cada persona.

A Roma

A l'antiga Roma també trobem una estructura piramidal de la societat.

- Patricis: eren els descendents de les famílies fundadores de Roma. Eren els que tenien la major part de riqueses i controlaven els càrrecs polítics.
- Clients: eren els estrangers o refugiats pobres, subjectes a patronatge d'un patrici, el qual li

brindava ajuda econòmica i el defensava davant la llei a canvi que aquest l'acompanyés a guerra i l'ajudés en tots els treballs en que el patrici ho sol·licités.

- Plebeus: constitueixen la major part de la població, composta també amb estrangers, refugiats pobres o clients que s'havien enemistat amb els seus "patrons". Eren considerats homes lliures.
- Lliberts: eren esclaus alliberats gràcies al seu bon comportament. No eren considerats ciutadans de ple dret, però els seus fills, que entrarien dins la categoria de plebeus, sí que ho serien.
- Esclaus: era el destí més comú dels presos de guerra. Legalment, no tenien cap dret. Feien gratis els pitjors treballs i de per vida. El tracte que rebien depenia de l'amo. Van arribar a ser molt nombrosos amb l'expansió de Roma.

A Esparta

La societat espartana també es dividia en diferents estaments, diferenciats per els privilegis de cadascun.

- Esparciates: eren descendents dels doris que van conquerir el país. Eren la minoria privilegiada. Tenien tots els drets cívics i a partir dels trenta anys passaven a formar part de l'*apel·la*, l'assemblea del poble, que acceptava o rebutjava les lleis elaborades per la *gerúsia*, un senat format per vint-i-vuit membres de més de seixanta anys.
- Periecs: eren els descendents dels habitants anteriors a la invasió dels doris. Tenien una llibertat limitada. Es dedicaven a la indústria, el comerç, l'agricultura, etc; que eren activitats prohibides als esparciates. Pagaven impostos i en temps de guerra servien a l'exèrcit com a soldats d'infanteria pesada, o *hoplites*.
- Hilotes: eren els esclaus dels esparciates. Estaven adscrits a la terra que treballaven i, per tant, no podien ser venuts. Els esparciates, temorosos de les seves revoltes, organitzaven una policia secreta, *cripteia*, per a eliminar els capitosts de les possibles sublevacions.

Quan parlem d'Esparta cal mencionar també el sistema educatiu d'aquesta regió. La educació espartana es basava en poder proporcionar a l'estat un exèrcit amb els millors soldats possibles. Els nens eren obligats a separar-se de les seves famílies un cop complerts els set anys, posant-se en mans de l'estat, del qual no sortien fins que morien. Aquests nens s'allistaven en formacions premilitars que s'escalaven al llarg de tot el seu creixement. Els seus estudis es basaven en aprendre l'estrictament necessari, i la resta de la seva educació consistia en aprendre a obeir, a suportar el cansament amb paciència i a vèncer en les lluites; en altres paraules, exercicis físics i entrenaments per a la guerra.

Relacions

Es pot apreciar a primer cop d'ull que totes aquestes societats comparteixen una estructura estamental piramidal, dividida en privilegiats i no privilegiats, on els privilegiats aclaparen tots els luxes, drets, diners, estatus i càrrecs polítics. En el cas de Roma, serien els patricis; d'Esparta, els esparciates; i a Panem, els habitants del Capitoli. El cas dels guanyadors dels jocs seria una excepció, ja que els privilegis que tenen són adquirits mitjançant la competició, no innats com els dels altres.

Dins dels no privilegiats trobem dos grups diferents en tots els casos. El primer el formen aquelles persones que, encara que no tenen sang noble, formen part del poble i es consideren ciutadans. Dins d'aquest grup hi poden haver moltes diferències econòmiques i socials, ja que és el més extens. Seria el cas dels plebeus a Roma, els periecs a Esparta i els habitants dels districtes a Panem. Dins de Roma apareix també la figura del client, que és aquella persona no privilegiada però lliure que depèn d'un patró privilegiat per donar-li allò bàsic i sobreviure. Aquesta classe social es pot relacionar amb aquells habitants dels districtes més pobres que depenen de les donacions de l'Estat per poder-se alimentar.

La segona classe dels no privilegiats és en la que les persones que hi pertanyien no eren considerades ciutadans ni tenien cap dret i la seva existència es basava en servir una altra persona. Es tracta dels esclaus a Roma, dels hilotes a Esparta i dels àvox a Panem.

A part d'aquestes semblances més evidents, veiem també que en totes aquestes cultures apareix la figura d'un exèrcit format majoritàriament de persones provinents de l'esglaió més alt dins dels no privilegiats, que servia tant per defensar la nació en les guerres com per vigilar els més castigats econòmicament i socialment per evitar que iniciessin cap revolta.

Si ens fixem en l'educació espartana, veiem que la idea bàsica d'aquesta és preparar els infants des de ben petits per a la guerra. En molts dels districtes de Panem veiem que aquesta formació encarada a la lluita apareix. En els districtes més rics (1,2 i 4) s'ensenya als nens a utilitzar armes des de ben petits amb la idea que estiguin preparats per als Jocs i que s'hi presentin voluntaris, ja que en aquests districtes es considera un honor participar-hi. En altres districtes no s'entrena als nens directament, però es realitzen diferents activitats que fan que aquestes criatures s'habituin a l'ús de les armes. Per exemple, al Districte 7 l'ocupació de les persones és la fusta i els habitants estan molt avesats a l'ús de les destrals. És per aquest motiu que els tributs d'aquest districte tenen la mà trencada en l'ús d'aquesta eina i normalment és la que utilitzen per enfrontar-se amb els altres tributs un cop en l'arena.

4.13 “Que la sort us acompanyi sempre”

En el llibre

Durant la lectura de la novel·la ens trobem molts cops amb una dita: “*Que la sort us acompanyi sempre*”. S'utilitza en el context dels Jocs, dient que molts cops el que importa per sobreviure no són les habilitats que un tingui, sinó l'afortunat que un sigui.

És un fet que es demostra al llarg de la novel·la, ja que molts cops els tributs sobreviuen gràcies a la sort. Per exemple, quan a la Katniss la piquen unes vespes verinoses; si l'hagués picat una vespa més, no hauria sobreviscut. Una altra situació com aquesta la trobem després de l'incendi provocat per els organitzadors dels jocs: si els patrocinadors no haguessin sentit simpatia per la Katniss, no li haguessin enviat el medicament per les cremades i això segurament li hagués costat la vida a l'arena.

Relacions

En el món romà existien un gran nombre d'expressions, dites i frases fetes referents a la sort. Entre aquestes podem trobar:

- *Nemo sua sorte contentus*. Ningú està content amb la seva sort.
- *Faber est suae quisque fortunae*. Cada persona fabrica la seva fortuna.
- *Cum fovet fortuna, cave, namque rota rotunda*. Quan la fortuna et afavoreixi, vigila, ja que la roda gira.
- *Fortuna nimium quem fovet, stultum facit*. La fortuna que molt afavoreix fa a l'home estúpid.
- *Fortuna non addit sapientiam*. La sort no dóna el saber.
- *Fortes/audaces fortuna iuvat*. La sort ajuda als forts/valents.
- *Alea iacta est*. “*La suerte está echada*”.

Totes aquestes expressions llatines sobre la sort i la fortuna demostren que en aquella època era un terme que s'utilitzava amb molta freqüència. Personalment, crec que això es devia a l'alt índex de mortalitat, per culpa de la fam i de malalties, de l'època, ja que necessitaven que alguna cosa superior a l'ésser humà els protegís per continuar vivint en unes condicions acceptables.

Avui en dia ens referim a la sort quan rebem alguna cosa per la qual no hem treballat, com ara un premi, ja que en el nostre dia a dia no necessitem la sort que abans era requerida per viure. En el llibre la gent dels districtes pobres viu en unes condicions pèssimes i aquells que són seleccionats

com a tributs ho tindran molt difícil per seguir amb vida. Per aquest motiu en el llibre s'apel·la a la sort com a un protector de la persona tal com es feia antigament, ja que el que un mateix faci per continuar vivint molts cops no és suficient.

S'ha d'esmentar també la frase llatina "*memento mori*" (recorda que ets mortal), ja que encara que no apareix explícitament en els llibres, sí que es remarca constantment el fet que qualsevol dels protagonistes de la novel·la pot morir en qualsevol moment de la història.

4.14 Emblema del Capitoli

Descripció

L'emblema del Capitoli apareix molts cops representat en les pel·lícules.

Es tracta d'una àliga amb les ales obertes que sosté uns llamps amb les urpes envoltada d'una corona de llorer (veure en l'annex).

Relacions

Cada un dels elements que apareixen dins l'emblema del Capitoli té un significat mitològic que ha arribat fins als nostres dies.

En la mitologia clàssica, l'àliga es coneguda perquè és un dels tributs de Júpiter i en alguna ocasió aquest s'ha transformat en una àliga, com ara en el rapte de Ganímedes:

Tros, senyor de Troia, que va tenir tres fills. Ilo, fundador de Ilia, Asàrac, i el semi-déu Ganímedes, el més bell dels humans.

Un dia, observant des del seu tron a la part alta de l'Olimp, Zeus va veure a Ganímedes. Instantàniament, es va enamorar del jove troià. Amb una ràpida sacsejada, Zeus es va convertir en una forta àguila i es va deixar caure sobre el món dels humans. Llençant llampecs en totes direccions, la majestuosa àguila es va abalçar sobre el jove i el va agafar delicadament. Sense prestar atenció als que intentaven aturar-lo, el déu i el jove es van alçar cada vegada més amunt fins desaparèixer en el cel. Ràpidament, tots dos van arribar a l'Olimp. L'àliga va doblegar les seves ales, es va sacsejar i va tornar a recuperar la seva forma original. Júpiter portà a Ganímedes al llit i el va nomenar el seu coper.

Júpiter era el déu principal de la mitologia romana, Zeus en la grega, i es podria dir que feia la funció de “rei” del déus. És per aquest motiu que avui en dia l'àliga es reconeix com un símbol de la reialesa i del poder. Actualment hi ha molts països que en la seva bandera hi apareix una àliga, com ara Albània, Mèxic, Egipte, Sèrbia, Montenegro, etc.

En la mitologia clàssica, els llamps eren un dels atributs de Júpiter i la seva arma més poderosa. Tant en l'antiguitat com avui en dia, els llamps simbolitzen el poder. La diferència és que abans feien referència més aviat al poder destructor i ara ens recorden més a la electricitat. Tot i això, la nostra reacció és la mateixa, ja que una persona no voldria veure's atacada ni per un llamp de Júpiter ni fer una corrent elèctrica potent.

La corona de llorer és un símbol que representa la victòria. Prové del mite d'Apol·lo i Dafne.

Apol·lo va voler competir amb Eros en l'art del tir amb arc, i el va guanyar. Eros, molest per l'arrogància d'Apol·lo, va voler venjar-se d'ell i per a això li va llançar una fletxa d'or, que causava un amor immediat a qui fereix. També va ferir a la nimfa Dafne amb una fletxa de plom, que causava el rebuig amorós. Així que quan Apol·lo va veure un dia a Dafne es va enamorar d'ella i es va llançar en la seva persecució. Però Dafne, que patia l'efecte contrari, va fugir d'ell. La nimfa va córrer i córrer fins que, esgotada, va demanar ajuda a la seva deessa protectora, Àrtemis, la qual va convertir a Dafne en llorer. Quan Apol·lo va aconseguir atrapar a Dafne, aquesta iniciava la transformació: el seu cos es va cobrir de dura escorça, els seus peus van ser arrels que es clavaven a terra i el seu cabell es va omplir de fulles. Apol·lo es va abraçar a l'arbre i es va posar a plorar. I va dir: «Ja que no pots ser la meva dona, seràs el meu arbre predilecte i els teus fulles, sempre verdes, coronaran els caps de la gent en senyal de victòria». La transformació la relata Ovidi en el poema “*Les metamorfosis*”.

Per aquest motiu es coronava amb una corona de llorer als generals victoriosos que entraven a Roma.

Avui en dia, en castellà fem servir una referència cap a aquesta corona quan una persona rep un premi, ja que es diu que aquesta persona ha estat “laureada” (en castellà, al llorer se l'anomena “laurel”).

En definitiva, es pot observar que el Capitoli utilitza diferents símbols clàssics per definir-se amb el seu emblema: l'àliga, el poder governamental; els llamps, el poder militar; i la corona de llorer, la victòria. Es podria dir que amb aquest emblema remarca la seva superioritat enfront als districtes.

5. CONCLUSIONS

Un cop acabat el cos del treball m'agradaria repassar els meus objectius inicials per veure si s'han complert.

La veritat és que he trobat moltes més relacions entre els llibres i la mitologia i cultura clàssiques dels que em pensava en un primer moment que existirien, sobretot pel que fa als personatges. Mai m'hauria imaginat trobar un lligam entre les expressions llatines i el lema dels jocs, ni tampoc que la simbiosi dels símbols de la protagonista donaria lloc a un fènix. Coses com aquestes en un principi em deixaven atònita, ja que no són referències bàsiques, sinó pensades amb molt deteniment.

He de remarcar també que, encara que el contingut del treball em sembli plenament satisfactori, no he pogut assolir una de les metes que em vaig marcar per aquest treball: l'entrevista amb l'escriptora.

En definitiva, pel que fa al llibre, la quantitat de referències al món clàssic que he trobat m'ha sorprès molt gratament: A més, he arribat a la conclusió que, tot i que de per si és un llibre amb una gran història que qualsevol persona podria delectar-se'n, es gaudeix molt més si es coneix tot el que hi ha darrera, ja que hi ha moments emblemàtics que passen a ser molt més impactants si coneixes l'origen, la base, d'aquest moment. Per exemple, em refereixo al moment final de les baies, on es decideix que tots dos protagonistes surtin com a vencedors; el moment en el que s'escullen els tributs i la Katniss es presenta voluntària, etc.

Fer aquest treball m'ha portat a aprendre molt més sobre cultura clàssica, costums i creences; a descobrir mites i històries noves i a profunditzar en els que ja coneixia. Però, apart d'això, aquest treball m'ha fet prendre consciència de dues idees:

La primera d'aquestes és que totes les religions, sobretot les politeistes, tenen molts factors comuns entre si. Per exemple, a mi em va sorprendre molt la figura de les *parcae*, les *moires* i les *nornes*; que són tres deesses germanes de tres religions diferents (romana, grega i nòrdica respectivament) que, independentment de la religió, tenien la mateixa funció i el mateix significat: són tres germanes que es dediquen a filar i teixir el tapís de la vida. Simbolitzen el destí. Però el que sorprèn no és la repetició d'aquestes figures dins les mitologies europees, sinó que a l'altre costat del món, a Japó, existeix també la creença que el un fil vermell invisible a l'ull humà ens uneix amb la nostra persona

predestinada.

Si pensem en la cornucòpia, veiem que aquest també és un element que es repeteix en altres cultures. En la mitologia àrab, tenim la llàntia del geni, un objecte també daurat que compleix desitjos.

El fènix és una au que apareix en diferents cultures: la clàssica, la egípcia, la índia, la xinesa...

El fet que hi hagin tants elements semblants entre les diferents mitologies elementals, sense comptar el fet que tots els déus de totes les mitologies tenen atributs semblants (llamp → Zeus, Grècia; Júpiter, Roma; Thor, nòrdica; Raijin, japonesa; Lui-Sin, xinesa; etc. Mar → Posidó, Grècia; Neptú, Roma; Njörðr, nòrdica; Susanoo, Japonesa; Hai Re, xinesa; etc.), em fa plantejar si seria possible que en algun moment determinat hagués existit una religió base, la qual s'hagués anat ramificant per desembocar a tota la diversitat de mitologies i religions que existeixen avui en dia.

La segona idea a la que m'ha portat el treball és la reutilització literària.

Com més llegeixo més m'adono que les històries que tenen èxit, tant actualment com anteriorment, tenen un factor en comú: porten una característica de la nostra personalitat al límit. M'explicaré: tots els personatges de la literatura tenen un caràcter que està marcat per una qualitat en concret, com pot ser, per exemple, el valor, la lleialtat, la inseguretat, la bondat o la maldat. És aquest factor el que aconsegueix que els lectors empatitzin amb aquest personatge.

Però ens equivoquem si pensem que això és actual. Les històries mitològiques gregues es basaven en un déu que tenia una emoció a flor de pell: l'enveja d'Atena envers Aracne, l'amor d'Eros i Psique, la por de Cronos, etc.

És per això que tota la literatura actual, encara que a l'escriure o llegir no ens n'adonem, pren com a base la mitologia, a que aquestes històries amb aquestes característiques peculiars són les que han agradat i s'han mantingut durant tota la història. Altrament dit, quan escrivim el que fem inconscientment és agafar una història mitològica i canviar-ne els personatges i l'ambientació, però deixant la base intacta. Què és una novel·la d'aventures sinó una reinterpretació de l'Odissea? Què és una novel·la romàntica sinó una reinterpretació de Psique i Cupido, de Píram i Tisbe?

Apart de totes aquestes novel·les que inconscientment prenen com a base la mitologia clàssica, la qual cosa és totalment lògica ja que la base de la nostra cultura és la cultura clàssica, hi ha hagut molts escriptors que han reinterpretat aquests mites intencionadament. Entre aquests trobem a William Shakespeare, amb *Romeu i Julieta*, que és una clara reinvençió de Píram i Tisbe; els *Jocs de la Fam*, que utilitza el mite del laberint de Creta juntament amb la tradició romana dels gladiadors; *Predestinados*, de Josephine Angelini, que juga amb les reencarnacions dels personatges que van participar en la Guerra de Troia (*Ilíada*); etc.

Tampoc ens hem d'oblidar de la cultura popular, ja que llegendes avui en dia conegudes per tots

parteixen d'una base mitològica; com és el cas de Sant Jordi, que comparteix moltes similituds amb el rescat d'Andròmeda en mans de Perseu.

En definitiva; fent aquest treball m'he adonat que el nostre món avui en dia gira molt més al voltant de la cultura clàssica del que en un principi em pensava. M'he donat compte que sabent un mínim d'aquesta cultura, que alguns diuen que està morta, però que no ho està, ja que les nostres accions del dia a dia demostren la pervivència d'aquesta; podem entendre millor per què vivim, com vivim, per què les nostres emocions regeixen el nostre comportament, el perquè dels nostres costums, de les nostres aficions i el seu origen, i el perquè de moltes altres coses que ens semblen insignificants fins que entenem el d'on provenen.

6. FONTS D'INFORMACIÓ

- ACERO MARQUINA, Aida. *Ponte en mi piel. El Rapto de Ganímedes' Referentes LGTB en la mitología clásica I*. <<http://www.ponteenmipiel.com/2012/12/el-rapto-de-ganimedes-referentes-lgtb.html>> (Consulta: 15 setembre 2015).
- ALBERICH MARINÉ, Joan. *Delos I*. Barcelona: Vicens Vives, 2005.
- APICIO, Apicius. *La Alimentación en la Roma Imperial, conferencia del Profesor D. Francisco Grande Covián*. <<http://apiciusysuslibros.blogspot.com.es/2012/01/la-alimentacion-en-la-roma-imperial.html>> (Consulta: 27 juliol 2015)
- AUGET, Roland. *Los juegos romanos*. Agma SA Editorial, 1972.
- AYMARD, André i AUBOYER, Jeannine. *Roma y su imperio volumen II*. Ediciones destino 1985 (5a edició).
- BARTRA, Agustí. *Diccionario de mitología*. Ediciones grijalbo 1982.
- CALDEIRO, Graciela Paula. *Ave fénix. El mito universal del ave que renace de sus propias cenizas*. <http://mitosyleyendas.idoneos.com/bestiario_mitologico/ave_fenix/> (Consulta: 9 setembre 2015)
- CAPELLÀ I SOLER, Margalida. *Òpera amb referents. La Cultura Clàssica en la música. El mite d'Orfeu*. <<http://blocs.xtec.cat/operaambreferents/el-mite-dorfeu/>> (Consulta: 5 juny 2015)
- CARDONA, Francesc. *Mitología romana*. Barcelona: Edicomunicación S. A., 1996.
- CODONYER, Carmen. *Història de la cultura llatina*. Càtedra, 2011 (3a edició).
- COLLINS, Suzanne. *Els jocs de la fam*. Barcelona: Fanbooks, 2014.
- COLOMER, Rosa i TOMÀS, Remei, *Grec I*. Barcelona: Castellnou, 2009.
- EL FILÓLOCO. *Frases en latín (citas en latín para dar y tomar)*. <<http://frasesenlatin.blogspot.com.es/search/label/suerte>> (Consulta: 14 setembre 2015)
- ESPEJO MURIEL, Carlos. *Penas corporales y torturas en Roma*. <<http://perso.wanadoo.es/cespejo/torturas.htm>> (Consulta: 15 juny 2015)
- GRAVES, Robert. *Los mitos griegos*. Barcelona: Círculo de lectores, 2002.
- GRIMAL, Pierre. *Diccionari de mitologia grega i romana*. Barcelona: Edicions de 1984, 2008.
- JEAN-CLAUDE, Fredouille. *Diccionario de la civilización romana*. Larousse, 1996.
- LA VIQUIPÈDIA. *Enciclopèdia de llibre. Administració provincial romana*. <https://ca.wikipedia.org/wiki/Administraci%C3%B3_provincial_romana> (Consulta: 30 juny 2015)
- LA VIQUIPÈDIA. *Enciclopèdia de llibre. August* <<https://ca.wikipedia.org/wiki/August>> (Consulta: 10 juliol 2015)

- LA VIQUIPÈDIA. *Enciclopèdia de llibre. Coriolà*
<<https://ca.wikipedia.org/wiki/Coriol%C3%A0>> (Consulta: 29 agost 2015)
- LA VIQUIPÈDIA. *Enciclopèdia de llibre. Dinastia flàvia*
<https://ca.wikipedia.org/wiki/Dinastia_Fl%C3%A0via> (Consulta: 19 agost 2015)
- LA VIQUIPÈDIA. *Enciclopèdia de llibre. Enees*
<<https://ca.wikipedia.org/wiki/Enees>> (Consulta: 25 agost 2015)
- LA VIQUIPÈDIA. *Enciclopèdia de llibre. Eneida*
<<https://ca.wikipedia.org/wiki/Eneida>> (Consulta: 25 Agost 2015)
- LA VIQUIPÈDIA. *Enciclopèdia de llibre. Fenghuang*
<<https://ca.wikipedia.org/wiki/Fenghuang>> (Consulta: 8 setembre 2015)
- LA VIQUIPÈDIA. *Enciclopèdia de llibre. Fènix (ocell)*
<[https://ca.wikipedia.org/wiki/Fènix_\(ocell\)](https://ca.wikipedia.org/wiki/Fènix_(ocell))> (Consulta: 9 setembre 2015)
- LA VIQUIPÈDIA. *Enciclopèdia de llibre. Gai Helvi Cinna*
<https://ca.wikipedia.org/wiki/Gai_Helvi_Cinna> (Consulta: 20 agost 2015)
- LA VIQUIPÈDIA. *Enciclopèdia de llibre. Juli Cèsar*
<https://ca.wikipedia.org/wiki/Juli_C%C3%A8sar> (Consulta: 14 agost 2015)
- LA VIQUIPÈDIA. *Enciclopèdia de llibre. Octàvia Menor*
<https://ca.wikipedia.org/wiki/Oct%C3%A0via_Menor> (Consulta: 2 setembre 2015)
- LA VIQUIPÈDIA. *Enciclopèdia de llibre. Orfeu*
<<https://ca.wikipedia.org/wiki/Orfeu>> (Consulta: 9 juny 2015)
- LA VIQUIPÈDIA. *Enciclopèdia de llibre. Pandora* <<https://ca.wikipedia.org/wiki/Pandora>>
(Consulta: 10 setembre 2015)
- LA VIQUIPÈDIA. *Enciclopèdia de llibre. Panem et circenses*
<https://ca.wikipedia.org/wiki/Panem_et_circenses> (Consulta: 17 juny 2015)
- LA VIQUIPÈDIA. *Enciclopèdia de llibre. Sirena*
<<https://ca.wikipedia.org/wiki/Sirena>> (Consulta: 16 juny 2015)
- LA VIQUIPÈDIA. *Enciclopèdia de llibre: Les tres normes*
<http://ca.wikipedia.org/wiki/Les_tres_Nornes> (Consulta: 10 maig 2015)
- LA VIQUIPÈDIA. *Enciclopèdia de llibre: Moires*
<<http://ca.wikipedia.org/wiki/Moires>> (Consulta: 10 maig 2015)
- LA VIQUIPÈDIA. *Enciclopèdia de llibre: Parques*
<<http://ca.wikipedia.org/wiki/Parques>> (Consulta: 10 maig 2015)
- LA WIKIPEDIA. *Enciclopedia libre. Antigua Roma. Estructura social y política.*
<https://es.wikipedia.org/wiki/Antigua_Roma#Estructura_social_y_pol.C3.ADtica> (Consulta: 25 setembre 2015)

- LA WIKIPEDIA. Enciclopedia libre. Atalanta
<<https://es.wikipedia.org/wiki/Atalanta>> (Consulta: 13 setembre 2015)
- LA WIKIPEDIA. Enciclopedia libre. Catón el Joven
<https://es.wikipedia.org/wiki/Cat%C3%B3n_el_Joven> (Consulta: 9 agost 2015)
- LA WIKIPEDIA. Enciclopedia libre. Cayo Marcio Coriolano
<https://es.wikipedia.org/wiki/Cayo_Marcio_Coriolano> (Consulta: 28 agosto 2015)
- LA WIKIPEDIA. Enciclopedia libre. Cliente (Roma Antigua)
<[https://es.wikipedia.org/wiki/Cliente_\(Roma_antigua\)](https://es.wikipedia.org/wiki/Cliente_(Roma_antigua))> (Consulta: 28 setembre 2015)
- LA WIKIPEDIA. Enciclopedia libre. Corona de laurel
<https://es.wikipedia.org/wiki/Corona_de_laurel> (Consulta: 13 setembre 2015)
- LA WIKIPEDIA. Enciclopedia libre. Corona triomfal.
<https://es.wikipedia.org/wiki/Corona_triunfal> (Consulta: 13 setembre 2015)
- LA WIKIPEDIA. Enciclopedia libre. Darío I
<https://es.wikipedia.org/wiki/Dar%C3%ADo_I#Con_los_griegos> (Consulta: 1 setembre 2015)
- LA WIKIPEDIA. Enciclopedia libre. Fénix (mitologia grega)
<[https://es.wikipedia.org/wiki/F%C3%A9nix_\(mitolog%C3%ADa_griega\)](https://es.wikipedia.org/wiki/F%C3%A9nix_(mitolog%C3%ADa_griega))> (Consulta: 10 setembre 2015)
- LA WIKIPEDIA. Enciclopedia libre. Hoplita <<https://es.wikipedia.org/wiki/Hoplita>> (Consulta: 26 setembre 2015)
- LA WIKIPEDIA. Enciclopedia libre. Laberinto de Creta
<https://es.wikipedia.org/wiki/Laberinto_de_Creta> (Consulta: 5 abril 2015)
- LA WIKIPEDIA. Enciclopedia libre. Minotauro
<<https://es.wikipedia.org/wiki/Minotauro>> (Consulta: 5 abril 2015)
- LA WIKIPEDIA. Enciclopedia libre. Plutarco
<<https://es.wikipedia.org/wiki/Plutarco>> (Consulta: 24 agost 2015)
- LA WIKIPEDIA. Enciclopedia libre. Porcia Catonis
<https://es.wikipedia.org/wiki/Porcia_Catonis> (Consulta: 10 agost 2015)
- LA WIKIPEDIA. Enciclopedia libre. Seneca
<<https://es.wikipedia.org/wiki/S%C3%A9neca>> (Consulta: 30 juliol 2015)
- LA WIKIPEDIA. Enciclopedia libre. Suzanne Collins
<https://es.wikipedia.org/wiki/Suzanne_Collins> (Consulta: 23 març 2015)
- LA WIKIPEDIA. Enciclopedia libre. Tesela <<https://es.wikipedia.org/wiki/Tesela>> (Consulta: 26 juliol 2015)
- LA WIKIPEDIA. Enciclopedia libre. Teseo <<https://es.wikipedia.org/wiki/Teseo>> (Consulta: 7 abril 2015)

- LA WIKIPEDIA. Enciclopedia libre: Artemisa
<<http://es.wikipedia.org/wiki/Artemisa>> (Consulta: 9 de juny de 2015)
- LA WIKIPEDIA. Enciclopedia libre: Sinsajo <<http://es.wikipedia.org/wiki/Sinsajo>> (Consulta: 8 juny 2015)
- Mitos y Leyendas. El sitio web de la mitología y leyendas. Mitología griega. El mito de Atalanta.
<<http://mitosyleyendascr.com/mitologia-griega/grecia04/>> (Consulta: 13 setembre 2015).
- OVIDI. Metamorfosis. Barcelona: La magrana clàssics de Grècia i Roma, 2012.
- PRÍMULA. Els jocs de la fam. Que la sort us acompanyi sempre.
<<http://elsjocsdelafam.blogspot.com.es/2012/09/la-muntagarlaire.html>> (Consulta: 6 juny 2015)
- ROSS, Gary. The Hunger Games. Estats Units: Lionsgate, 2012. 142 minuts.
- THE HUNGER GAMES WIKI. Avox <<http://los-juegos-del-hambre.wikia.com/wiki/Avox>>
(Consulta: 16 de juny 2015)
- THE HUNGER GAMES WIKI. Armas <<http://los-juegos-del-hambre.wikia.com/wiki/Armas>>
(Consulta: 1 juliol 2015)
- THE HUNGER GAMES WIKI. Portia <<http://los-juegos-del-hambre.wikia.com/wiki/Portia>>
(Consulta: 10 agost 2015)
- THE HUNGER GAMES WIKI. *Agentes de la paz*
<http://los-juegos-del-hambre.wikia.com/wiki/Agentes_de_la_paz> (Consulta: 20 juny 2015)
- THE HUNGER GAMES WIKI. Arena <<http://los-juegos-del-hambre.wikia.com/wiki/Arena>>
(Consulta: 11 maig 2015)
- THE HUNGER GAMES WIKI. Caesar Flickerman
<http://los-juegos-del-hambre.wikia.com/wiki/Caesar_Flickerman> (Consulta: 14 agost 2015)
- THE HUNGER GAMES WIKI. Cato <<http://los-juegos-del-hambre.wikia.com/wiki/Cato>>
(Consulta: 9 agost 2015)
- THE HUNGER GAMES WIKI. Cinna <<http://los-juegos-del-hambre.wikia.com/wiki/Cinna>>
(Consulta: 20 agost 2015)
- THE HUNGER GAMES WIKI. Claudius Templesmith
<http://los-juegos-del-hambre.wikia.com/wiki/Claudius_Templesmith> (Consulta: 8 setembre 2015)
- THE HUNGER GAMES WIKI. Cornucòpia
<<http://los-juegos-del-hambre.wikia.com/wiki/Cornucopia>> (Consulta: 8 juny 2015)
- THE HUNGER GAMES WIKI. Dàrius <<http://los-juegos-del-hambre.wikia.com/wiki/Darius>>
(Consulta: 1 setembre 2015)
- THE HUNGER GAMES WIKI. *Desfile de los tributos*
<http://los-juegos-del-hambre.wikia.com/wiki/Desfile_de_los_tributos> (Consulta: 17 juny 2015)

- THE HUNGER GAMES WIKI. Distritos
<<http://los-juegos-del-hambre.wikia.com/wiki/Distritos>> (Consulta: 14 juliol 2015)
- THE HUNGER GAMES WIKI. El Capitolio
<http://los-juegos-del-hambre.wikia.com/wiki/El_Capitolio> (Consulta: 13 juliol 2015)
- THE HUNGER GAMES WIKI. Katniss Everdeen
<http://thehungergames.wikia.com/wiki/Katniss_Everdeen> (Consulta: 5 abril 2015)
- THE HUNGER GAMES WIKI. La cosecha
<http://los-juegos-del-hambre.wikia.com/wiki/La_cosecha> (Consulta: 20 juny 2015)
- THE HUNGER GAMES WIKI. Lavinia <<http://los-juegos-del-hambre.wikia.com/wiki/Lavinia>>
(Consulta: 25 agost 2015)
- THE HUNGER GAMES WIKI. Mentor <<http://los-juegos-del-hambre.wikia.com/wiki/Mentor>>
(Consulta: 16 juny 2015)
- THE HUNGER GAMES WIKI. Octavia <<http://los-juegos-del-hambre.wikia.com/wiki/Octavia>>
(Consulta: 2 setembre 2015)
- THE HUNGER GAMES WIKI. Patrocinio
<<http://los-juegos-del-hambre.wikia.com/wiki/Patrocinio>> (Consulta: 15 juliol 2015)
- THE HUNGER GAMES WIKI. Plutarch Heavensbee
<http://los-juegos-del-hambre.wikia.com/wiki/Plutarch_Heavensbee> (Consulta: 24 agost 2015)
- THE HUNGER GAMES WIKI. Presidente Coriolanus Snow <http://los-juegos-del-hambre.wikia.com/wiki/Presidente_Coriolanus_Snow> (Consulta: 28 agost 2015)
- THE HUNGER GAMES WIKI. Seneca Crane
<http://los-juegos-del-hambre.wikia.com/wiki/Seneca_Crane> (Consulta: 30 juliol 2015)
- THE HUNGER GAMES WIKI. Sinsajo
<[http://los-juegos-del-hambre.wikia.com/wiki/Sinsajo_\(ave\)](http://los-juegos-del-hambre.wikia.com/wiki/Sinsajo_(ave))> (Consulta: 16 juny 2015)
- THE HUNGER GAMES WIKI. Tesela <<http://los-juegos-del-hambre.wikia.com/wiki/Tesela>>
(Consulta: 26 juliol 2015)
- THE HUNGER GAMES WIKI. Tributo <<http://los-juegos-del-hambre.wikia.com/wiki/Tributo>>
(Consulta: 1 juliol 2015)
- VERNANT, Jean-Pierre. EL universo, los dioses, los hombres. El relato de los mitos griegos. Barcelona: Círculo de lectores, 2000.
- VICIANA CLEMENTE, Miguel Ángel. Nombres del universo. La guía más bella del cielo. Mito de Ganimedes.<<http://www.nombresuniverso.com/wordpress/aquarius-mito-2/>> (Consulta: 14 setembre 2015).
- WIKIPEDIA. The free enciclopedia. Euphemia (disambiguation)
<[https://en.wikipedia.org/wiki/Euphemia_\(disambiguation\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Euphemia_(disambiguation))> (Consulta: 18 agost 2015)

ANNEXOS

ÍNDEX

- Relacions mitològiques
  - Laberint de Creta (Arena)
  - Teseu i Ariadna (Katniss i Peeta)
  - Píram i Tisbe (Moment de les baies)
  - Altres aspectes de la protagonista
    - Àrtemis
    - Atalanta
    - Orfeu
    - Fènix
  - Sirenes (Muntagarlaïres)
- Personatges
  - Sèneca Crane (Sèneca)
  - Cato (Cató el Censor i Cató d'Útica)
  - Pòrtia (Porcia Catonis)
  - Caesar Flickerman
  - Plutarc (Plutarch)
  - Coriolà Snow (Gneus Marcius Coriolanus)
  - Octàvia (Octàvia Menor)
  - Claudius Templesmith (Claudi)
- 2.3 Espais i Objectes (i altres)
  - Tributs (Gladiadors i tributs d'Atenes)
  - Arena (Amfiteatre)
  - Cornucòpia
  - Districtes (Províncies)
  - Patrocinadors (Espectadors)
  - Desfilada (Pompa)
  - Emblema del Capitoli

Imatges

- **Relacions mitològiques**

- Laberint de Creta (Arena)

Mosaic on es representa el laberint del Minotaure.

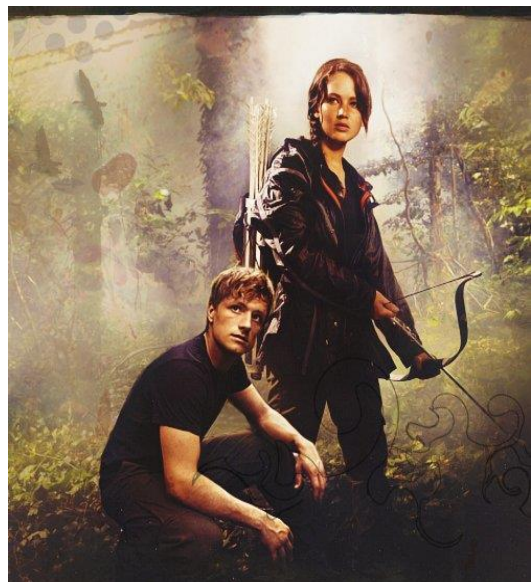

Arena de la 75a edició dels Jocs de la Fam.

- Teseu i Ariadna (Katniss y Peeta)

Ariadna i Teseu, Jean-Baptiste Regnault.

Peeta i Katniss.

- Píram i Tisbe (moment de les baies)

Píram i Tisbe, Abraham Hondius.

Escena de les baies de la pel·lícula *The Hunger Games*.

- Altres aspectes de la protagonista

- Àrtemis

Diana de Versalles.

Katniss amb l'arc. Escena de la pel·lícula *The Hunger Games*.

- Atalanta

Atalanta, Pierre Lepautre.

Katniss a l'Àrena. Escena de la pel·lícula *The Hunger Games*.

- Orfeu

Orfeu representat en un mosaic romà.

Katniss cantant a la Rue per calmar-la en la seva mort. Escena de la pel·lícula *The Hunger Games*.

- Fènix

Fènix, Jacinto González Gasque.

Cartell promocional de la tercera pel·lícula dels Jocs de la Fam: *The Hunger Games: Mockingjay part 1*

- Sirenes (Muntagarlaires)

Ulisses i les sirenes, John Willam Waterhouse.

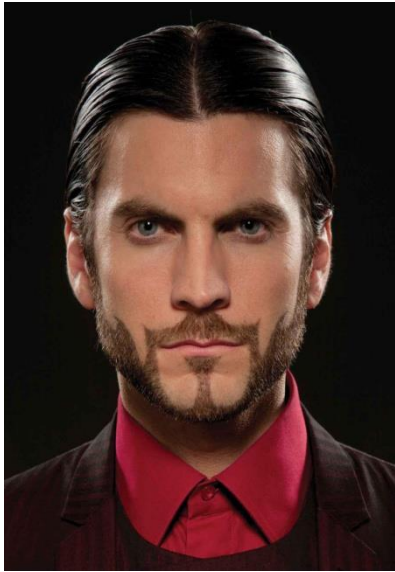

Agulla de la muntagarlaire.

- **Relacions mitològiques**

- Sèneca (Sèneca Crane)

Sèneca Crane.

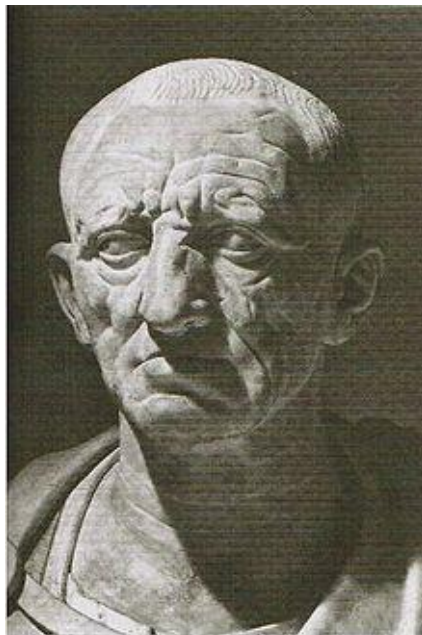

Esbós d'un bust de Sèneca.

- Cato (Cató el Censor i Cató d'Útica)

Cato durant la seva entrevista prèvia als jocs. Escena de la pel·lícula *The Hunger Games*.

Cató el Censor.

Estàtua de Cató d'Útica

○ Pòrtia (Porcia Catonis)

Pòrtia. Escena de la pel·lícula *The Hunger Games*.

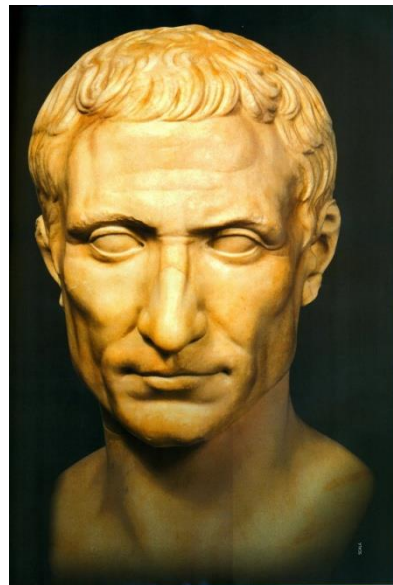

El suïcidi de Porcia, Pierre Mignard.

○ Caesar Flickerman (Julius Cèsar)

Caesar Flickerman presentant les entrevistes prèvies als jocs. Escena de la pel·lícula *The Hunger Games*.

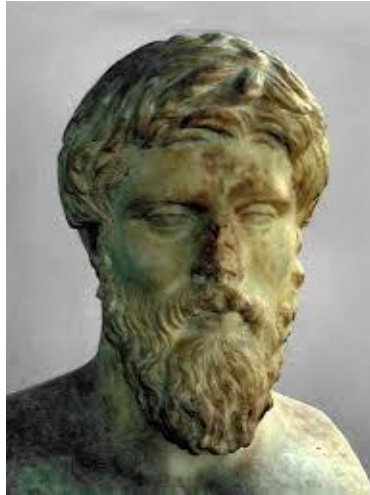

Bust de Juli Cèsar.

○ Plutarch Heavensbee (Plutarc)

Plutarch Heavensbee. Escena de la pel·lícula *The Hunger Games: Catching Fire*.

Bust de Plutarc.

○ Coriolà Snow (Coriolà)

President Coriolanus Snow. Imatge de la pel·lícula *The Hunger Games: Mockingjay part 1*.

Vetúria als peus de Coriolà, Gaspare Landi.

- Octàvia (Octàvia Menor)

Octàvia. Escena de la pel·lícula *The Hunger Games: Catching Fire*.

Bust d'Octàvia Menor.

- Claudius Templesmith (Claudi)

Claudius Templesmith.
Escena de la pel·lícula *The Hunger Games: Catching Fire*.

Estàtua de l'emperador Claudi.

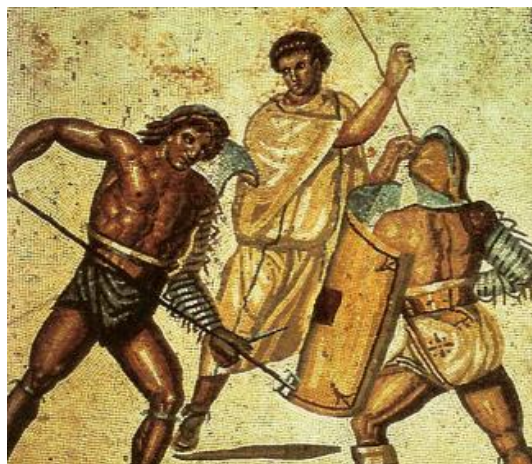

- **Espais i Objectes (i altres)**

- Tributs (Gladiadors i tributs d'Atenes)

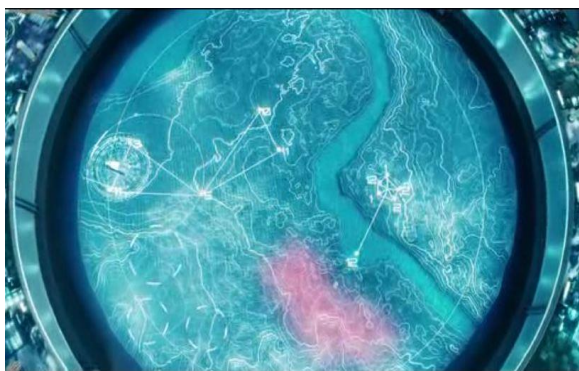

Tresh vs Clove. Escena de la pel·lícula *The Hunger Games*.

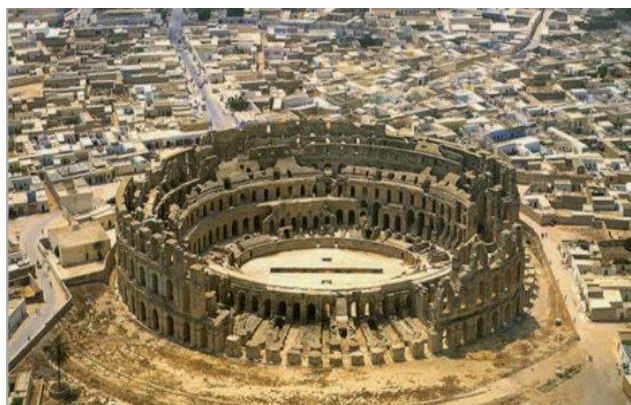

Mosaic representant una lluita entre gladiadors

- Arena (Amfiteatre)

Arena de la 75a edició dels Jocs de la Fam.

Amfiteatre.

○ Cornucòpia

Cornucòpia. Imatge de la pel·lícula *The Hunger Games*.

Escultura de la cornucòpia clàssica.

○ Districtes (Províncies)

Mapa dels Districtes de Panem.

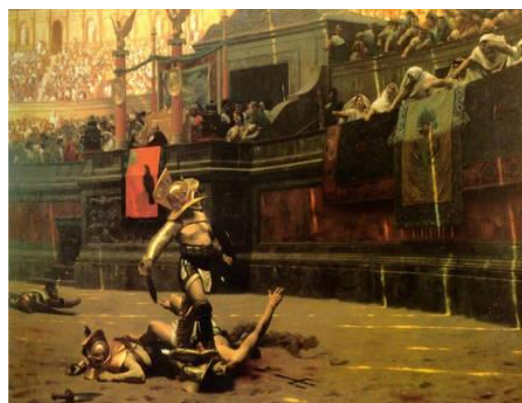

Mapa de les províncies de l'Imperi Romà

○ Patrocinadors (Espectadors)

Patrocinadors invertint en els tributs.

Pollice Verso, Jean-Léon Gérôme.

○ Desfilada (Pompa)

Desfilada de la 75a edició dels Jocs de la Fam. Escena de la pel·lícula *The Hunger Games: Catching Fire*.

Panell on es representa la Pompa.

○ Emblema del Capitoli

Emblema del Capitoli.

Corona de llorer.

Zeus amb el llamp i l'àliga en una àmfora grega.